Sünnetin Değeri ve Önemi

İSMET ÇALAPKULU

Sünnetin Değeri ve Önemi

İSMET ÇALAPKULU

Sayfa Tasarımı: Sakine Güneş Akar
ISBN: 978-605-63907-1-5
Baskı Tarihi: Şubat 2014
Baskı Cilt: Nesil Matbaacılık A.Ş.
Mermerciler Sanayi Sitesi
2. Cadde No:23 Yakuplu
Yenibosna / İstanbul

Web adresi: www.ismetcalapkulu.com
Mail Adresi: bilgi@ismetcalapkulu.com

BU KİTAP, KÜTÜPHANENİZE

HEDİYE OLARAK

GÖNDERİLMİŞTİR.

(YALNIZCA 500 ADET ÜRETİLİP,

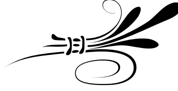
BEDELSİZ OLARAK

DAĞITILMIŞTIR.)

Sünnetin Değeri ve Önemi

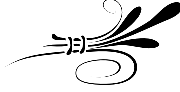
İSMET ÇALAPKULU

Web adresi: www.ismetcalapkulu.com
Mail Adresi: bilgi@ismetcalapkulu.com

İçindekiler

Önsöz

Rahman ve Rahim Olan Allah'ın Adıyla…

Âlemlerin Rabbi Olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selam peygamberlerin sonuncusu Hz. Muhammed (s.a.v.)'e al ve ashabına ve bütün seçkin kullarının üzerine olsun.

İslam'da Kur'an'dan sonra gelen ikinci kaynağın sünnet olduğunu dair ittifak vardır. Ve bu konu tartışmasız kabul edilmiştir. Sünnet; Kur'an'ın yorumu ve hayata geçirilmiş bir şeklidir. Kur'an'ın bir emri olarak Peygamberimiz (s.a.v.)'e itaat ve sadakat göstermek her mü'min için farzdır. Onun için sünnete tabi olmak ihtiyari değil zorunludur. Kur'an ayetlerine dayanan bütün sünnetlere her müslümanın riayet etmesi de mecburidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) insanların dünya ve ahirette mutlu bir hayat geçirmelerini istemektedir. Mutluluğa giden yolun işaretlerini de insanlara sünnetiyle göstermiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) cahiliye döneminde; kız çocuklarını diri diri toprağa gömen vahşi Arap toplumunu, çok kısa bir zamanda dünyanın en medeni ve örnek bir toplumu haline getirmiştir. Bütün bunları sünnetin fiilî rehberliği ve örnekliği sayesinde olmuştur. Sünnete uymadan İslam'ı yaşamak mümkün değildir. Çünkü sünnet Kur'an'ın canlı bir örneğidir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in hayatı da Kur'an'ın kendisidir.

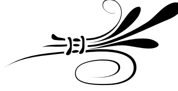
Kitabımızda şayet hata veya kusur varsa o bizden kaynaklanmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti hatadan kesinlikle uzaktır.

Gayret bizden, başarı Yüce Allah'tandır.

İSMET ÇALAPKULU

2014

Sünnet

Sünnetin sözlük anlamı; izlenen yol, adet, metot demektir. Sünnet, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in söz, fiil ve takrirlerinin bir bütünüdür. Peygamberimiz (s.a.v.) yapılan bir hareketi ya açıkça kabul eder ya da tamamıyla sessiz kalırdı. Bu durum ise Peygamberimiz (s.a.v.)'in bunu zımnen kabul ettiği anlamına gelirdi.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetleri; farz ve vacip dışında kalan fiillerin bir bütünüdür. İslam dininde sünnet, Kur'an-ı Kerim'den sonra ikinci delil olarak kabul edilmektedir.

Kur'an-ı Kerim'in dört ayetinde, Sünnetü'l evvelin (öncekilerin sünnetlerinden) bahsedilmektedir. Bu ayetlerde önceki ümmetlerin yaşantıları durumları anlatılmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'in sekiz ayetinde ise Allah'ın sünnetinden sünnetullahtan bahsedilmektedir. Yani Allah'ın koymuş olduğu değişmez ilahi kanunlar anlatılmaktadır. Yüce Allah (c.c.) evreni yaratırken izlediği yolda ve koyduğu yasalarda herhangi bir değişiklik veya sapma asla yoktur. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın yasasının değiştiğini göremezsin. Allah'ın yasasında herhangi bir sapma göremezsin."

(Fatır Suresi, 43)

Peygamberimiz (s.a.v.)'in sürekli bir şekilde yaptığı ve nadiren terk ettiği sünnetlere sünneti müekkede denir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in ara sıra terk ettiği sünnetlere ise gayr-i müekkede sünnet denir.

İnsanın dünyaya gönderiliş amacı, Allah'ı tanımak ve O'na ibadet etmektir. Yeryüzünde insanın nasıl hareket edeceğini ve ne şekilde Allah'a ibadet yapacağını gösteren peygamberlerdir. Peygamberimiz (s.a.v.)''in döneminde yaşayan sahabeler, huzur ve saadet içinde yaşamışlardır.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in bütün sözleri ve uygulamaları çok önemlidir. O yüce Peygamberimiz (s.a.v.) adeta yaşayan canlı bir Kur'an'dı. Sünnet Kur'an-ı Kerim'in tefsiri ve hayata açıkça aktarılmasıdır.

Sünnet ortadan kalktığı an din bütünü ile birlikte artık ortadan kalkar. İslam dini, ancak Kur'an-ı Kerim ve sünnetle birlikte bulunduğu zaman yaşanabilir, anlaşılabilir. Bu durum da Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetinin önderliğinde gerçekleşebilir.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetini mü'minler her zaman rahatlıkla uygulayabilir. Çünkü O (s.a.v.) her zaman ümmetine en kolay olanı tavsiye etmiştir. Dengeli bir dinin her an yaşayabilmesi için ibadet ve amellerin kolayca uygulanabilmesi gerekir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

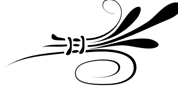
"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz."

Peygamberimiz (s.a.v.) Allah (c.c.) tarafından gönderilmiş bir elçi olduğu için O'na her mü'minin itaat etmesi şarttır. O'nun ahlâkı, beşeri tavırları, yaşantısı bütün mü'minler için bir örnektir.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in hayatı boyunca

yapmaya devam ettiği davranışlara uygun hareket eden mü'minler sünnet üzerindedir. Şayet mü'minin yapmış olduğu davranışlar sünnete uygun değilse o zaman bid'at üzerindedir. Ve bu durum büyük bir tehlikedir.

Sünnetin Kaynağı Kur'andır

İslam dininin birinci kaynağı Kur'an-ı Kerim'dir. İkinci kaynağı da Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetidir. Kur'an genelde birçok konuyu özlü ve çok kısa bir şekilde vermektedir. Peygamberimiz (s.a.v.) inen bu ayetleri açıklamaktadır. Sünnet bir nevi Kur'an-ı Kerim'in beyanı ve mealidir. Fakat sünnet lafız olarak vahiy değildir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"İçlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulunmuştur."

(Al-i İmran Suresi, 164)

Surede beyan edilen hikmet, âlimler sünnet olduğu görüşündedirler.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti her zaman Allah'ın denetim, izni ve bilgisi altında bulunduğu için hata yapılması mümkün değildir. Yapılacak yanlış bir hareket karşısında her an ilahi vahiy ile düzeltme yapabilme imkânı vardı.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in konuşması da aslında bir vahiydi. O kendiliğinden bir şey konuşmazdı.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Battığı zaman yıldıza andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed) sapmadı ve batıla inanmadı; O (s.a.v.) arzusuna göre de konuşmaz."

"O (bildirdikleri) vahyedilenden başkası değildir."

(Necm Suresi, 3-4)

Peygamberimiz (s.a.v.)'in hiçbir sözü, fiili ve ameli Kur'an-ın hiçbir hükmüne asla aykırı olamaz. Her bir sünnetin, mutlaka Kur'an ayetlerinden biri ile yakın ilişki ve irtibatı vardır. Kur'an'ın hükmüne dayanmayan sünnet yoktur.

Peygamber (s.a.v.)'in sünnetini ihya eden Kur'an-ı Kerim'i ihya etmiş sayılır. Sünneti terk eden ise Kur'an-ı terk etmiş olur. Peygamberimiz (s.a.v.)'in en önemli görevi, Allah'tan almış olduğu vahiyleri, emirleri insanlara eksiksiz bir şekilde ulaştırıp, tebliğ etmektir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"(Peygamberler), apaçık mucizeler ve kitaplarla (gönderildiler). İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana da bu Kur'an-ı indirdik. Umulur ki düşünüp anlarlar."

(Nahl Suresi, 44)

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de Peygamber (s.a.v.)'e iman etmeyi açıkça emretmektedir. Allah'a iman etmenin Peygamber (s.a.v.)'e iman etmekle eş değer olduğu bildirilmiştir. İmanın şartlarından biri de Allah (c.c.) tarafından gönderilen peygamberlere iman etmektir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirilmektedir:

"Ey iman edenler! Allah'a peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman (da sebat) ediniz. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberle-

rini ve kıyamet gününü inkâr ederse tam manasıyla sapmıştır."

(Nisa Suresi, 136)

Başka bir ayette;

"Allah ve Resulü bir işe hüküm verdiği zaman, inanmış bir kadın ve erkeğe, o işi kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim Allah ve Resulüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur."

(Ahzap Suresi, 36)

Allah (c.c.) mü'minlere Peygamber (s.a.v.)'e itaat etmelerini kesin bir şekilde emretmektedir. Peygamber (s.a.v.)'e itaat etmek O'nun sünnetine uymak demektir. Sünnete karşı gelmek ise, Allah'a isyan etmek anlamına gelmektedir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir.

"Biz her peygamberi, ancak Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesi için gönderdik. Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileseler, Resul'de onlar için istiğfar etseydi Allah'ı ziyadesiyle affedici, esirgeyici bulurlardı."

(Nisa Suresi, 64)

Başka bir ayette;

"Ey İman Edenler! Allah'a itaat edin. Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz – Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız – onu Allah'a ve Resul'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı hem de netice bakımından daha iyidir."

(Nisa Suresi, 59)

Bir başka ayette;

"Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkun. Çünkü Allah'ın azabı çetindir."

(Haşr Suresi, 7)

Yine başka bir ayette;

"Kim Resule itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, seni onların başına bekçi göndermedik."

(Nisa Suresi, 80)

Bir başka ayette;

"Resulüm! De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.

De ki; Allah'a ve Resulüne itaat edin. Eğer

yüz çevirirlerse bilsinler ki Allah kâfirleri sevmez."

(Al-i İmran Suresi, 31-32)

Başka bir ayette;

"Allah'a itaat edin. Resule de itaat edin ve (kötülüklerden) sakının. Eğer (itaatten) yüz çevirseniz bilin ki Resulümüzün vazifesi apaçık duyurmak ve bildirmektir."

(Maide Suresi, 92)

Peygamberimiz (s.a.v.)'i sevmek, Cenab-ı Hakkı sevmek demektir. Allah'ın hükmü gibi Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetleri de bağlayıcıdır. Sahabe döneminde, Peygamberimiz (s.a.v.)'in helal dediğini helal, haram dediğini haram kabul edip bu emre hemen uyuyorlardı.

Sahabe Efendilerimiz bir olayla karşılaştıklarında öncelikle durumun, Kur'an'da bir karşılığının bulunup bulunmadığına bakarlardı. Kur'an'da bir karşılığı varsa ona göre olayı çözerlerdi. Kur'an'da karşılığı yoksa Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetine bakarlardı. Ve olayları bu şekilde hükme bağlarlardı.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

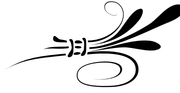
"Hayır; Rabbine andolsun ki aralarında çı-

kan anlaşmazlık hususunda seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın (onu) tam manasıyla kabullenmedikçe iman etmiş olmazlar."

(Nisa Suresi, 65)

İman bir yönü ile Allah (c.c.) ve Resulüne inanıp, hükümlerine tamamen razı olmaktır. Verilen hükümlere razı olmamak ise münafıklık alametlerindendir.

Sünnetin Dindeki Yeri ve Fonksiyonu

Sünnet olmadan İslam dinini düşünmek mümkün değildir. İslam'ın iki temel kaynağı vardır. Biri Kur'an-ı Kerim diğeri ise Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetidir. Sünnet Peygamberimiz (s.a.v.)'in söz, fiil ve takrirlerinden ibarettir.

Sahabeler sünnete titizlikle uymuşlardır. Hayatlarını da bu sünnete göre tanzim etmişlerdir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetini titizlikle muhafaza etmek suretiyle, bu güne kadar gelmesini temin etmişlerdir. İnanç ve ibadetlerin değiştirilmeden korunmasını sağlayan bu sünnetler olmuştur. Çünkü âlimler Kur'an ayetlerini çeşitli şekilde yorumlamışlardır.

"Kur'an, okunan vahiy, sünnet ise rivayet olunan vahiydir."

(Şafiî, Risale 91-92)

Sünnet Kur'an-ı Kerim ayetlerini bize açıklar. Sünnet olmadan Kur'an-ı anlamak, yaşamak ve hayata uygulamak mümkün değildir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğuna rehberlik etmez."

(Maide Suresi, 67)

Peygamberlerin iki temel görevi vardır. Tebliğ ve beyan. Kur'an-ı Kerim'deki ayetler kısa ve özlü olduğu için Peygamberimiz (s.a.v.) bunları insanlara tebliğ ederken, açıklamaktadır. Mesela namaz kılın, zekât verin. Namaz ve zekâtın miktarı nasıl yerine getirileceğini, Peygamberimiz (s.a.v.) sünnetleriyle açıklamaktadır.

Cenab-ı Hak Peygamberimiz (s.a.v.)'e hü-

küm koyma yetkisi vermiştir. Bazı âlimlere göre sünnetin Kur'an'da mutlaka bir aslı, karşılığı mevcuttur. Sünnet, Allah (c.c.) tarafından Peygamberimiz (s.a.v.)'in kalbine konan bir ilham sonucu oluşan hikmettir. Bu da sünneti oluşturur.

(Şafiî, Risale)

Mesela ninenin miras hakkına sahip olması, fıtır sadakası, vitr namazı gibi sünnetleri meydana getiren hükümler bu çeşitlerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) sünnete sarılmak hususunda şöyle buyurmuştur:

"Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir."

(Buhari, Müslim)

Ebu Hureyre (r.a.)'den rivayet edildiğine göre Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

"İstemeyenler dışında, ümmetin tamamı cennete girer."

Bunun üzerine;

"Ey Allah'ın elçisi, cennete girmeyi kim istemez ki?" denildi.

Peygamberimiz (s.a.v.):

"Bana itaat edenler cennete girer, bana karşı

gelenler cenneti istemiş demektir." Buyurdu.

(Buhari)

"Enes (r.a.)'den Peygamberimiz (s.a.v.)'in hanımlarının evlerine üç grup insan geldi ve O'nun ibadetini sordular. Kendilerine O'nun ibadeti bildirilince (kendi ibadetlerini) küçümseyerek şöyle dediler:

Biz nerde, Allah Resulü (s.a.v.) nerde? Biz hiç O'nun gibi olabilir miyiz? O'nun yaptığı ve yapacağı günahların tümü bağışlamıştır.

Biri şöyle dedi:

Ben bütün gece uyumayıp namazla geçireceğim.

Diğeri:

Ben hiç bozmaksızın her gün oruç tutacağım.

Diğer biri ise:

Ben kadınlardan uzak duracağım, onlarla hiç evlenmeyeceğim, dedi.

Allah Resulü geldi ve onlara:

Bu sözleri söyleyenler siz misiniz? Ben Allah'tan hepinizden daha çok korkarım ve O'ndan hepinizden daha çok çekinirim, ama ben (nafile) orucu hem tutarım hem tutmam, (nafile) namazı, hem kılarım hem kılmam hem uyudu-

ğum da olur. Hanımlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse benden değildir.”

(Buhari, Müslim, Nesai)

Yine Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “Bana itaat eden Allah’a itaat etmiştir. Bana isyan eden Allah’a isyan etmiştir. Emire itaat eden bana itaat etmiştir. Emire isyan eden bana isyan etmiştir.”

(Buhari, Müslim)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

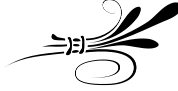
“Size iki şey bırakıyorum. Bunlara uyduğunuz müddetçe asla sapıtmayacaksınız. Allah’ın kitabı ve Resulünün sünneti.)

(Maliki Muvatta)

Ebu Rafi (r.a.)’den rivayet edildiğine göre:

“Dikkat edin! Sizden biriniz, emrettiğim ve yasakladığım konularda birisi kendisine ulaşınca koltuğuna yaslanmış durumda iken, bilmiyorum Allah’ın kitabında ne bulursak ona uyarız (hadisleri tanımayız) derken bulmayayım” buyurmuştur.

(İbni Mace, Ebu Davud)

Sünnetin Bağlayıcı Niteliği

Kur'an ve sünnet birbirini tamamlayan bir bütün gibidir. İslam dininde Kur'an birinci delil, sünnet ise onu açıklayan ikinci delil olarak kabul edilmiştir.

Gönderilen peygamberlerin en önemli görevleri Allah'ın emirlerini insanlara eksiksiz bir şekilde iletmektir. Her ümmete mutlaka bir peygamber gönderilmiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu durumu şöyle bildirmektedir:

"Her ümmetin bir peygamberi vardır. Peygamberleri geldiği zaman, aralarında adaletle hükmedilir ve onlara asla zulmedilmez."

(Yunus Suresi, 47)

"Allah'a andolsun, senden önceki ümmetlere

de (peygamber) göndermişizdir. Fakat şeytan, onlara işlerini süslü gösterdi de (iman etmediler). İşte o, bugün onların velisidir. Ve onlar için acıklı bir azap vardır."

(Nahl Suresi, 63)

"Biz seni hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Her millet içinde mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur."

(Fatır Suresi, 24)

Bu nedenle her ümmet, Allah'a karşı yaptıklarından dolayı muhakkak sorumlu tutulacaktır. Sünnetin bağlayıcı oluşunun en önemli delili, Kur'an-ı Kerim'in kendisidir. Allah'a imandan sonra Kur'an-ı Kerim Peygamberimiz (s.a.v.)'e iman etmeyi şart koşmuştur. Kelimeyi şehadette de Allah'tan sonra hemen Peygamberin yüce adı zikredilmiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Ey İnsanlar! Gerçekten ben sizin hepinize, göklerin ve yerin sahibi Allah'ın (gönderdiği) elçisiyim. O'ndan başka tanrı yoktur. O diriltir, öldürür. Öyle ise Allah'a ve O'nun ümmî Resulüne, Allah'a ve O'nun kelimelerine

gönülden inanan Resulüne iman edin ve O'na uyun ki, doğru yolu bulasınız."

(A'raf Suresi, 158)

Kur'an-ı Kerim'in büyük bir bölümü Allah'a ve Peygamberine itaat etmeyi emretmektedir. Allah'a itaat etmek, O'nun emirlerine uymaktır. Başka bir ifade ile Kur'an-ı Kerim'e tabi olmaktır. Peygamberimiz (s.a.v.)'e itaat etmek O'nun sünnetine uymaktır. Sünnet ise Kur'an-ın bir nevi uygulaması ve açıklamasıdır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"Bunlar, Allah'ın (koyduğu) sınırlardır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse Allah onu, zeminlerinden ırmaklar akan cennetlere koyacaktır; orada devamlı kalıcıdırlar. İşte büyük kurtuluş budur."

"Kim Allah'a ve Peygamberine karşı isyan eder ve sınırlarını aşarsa Allah onu, devamlı kalacağı bir ateşe sokar ve onun için alçaltıcı, bir azap vardır."

(Nisa Suresi, 13-14)

"Küfür yoluna sapıp peygamberi dinlemeyenler o gün yerin dibine batırılmayı temenni

ederler ve Allah'tan hiçbir haberi gizleyemezler."

(Nisa Suresi, 42)

"Allah'a ve Resulüne itaat ediniz ki size merhamet edilsin."

(Al-i İmran Suresi, 132)

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin. İşlerinizi boşa çıkarmayın."

(Muhammed Suresi, 33)

"Her kim Allah'a ve Resulüne itaat eder, Allah'a saygı duyar ve O'ndan sakınırsa, işte asıl bunlar bedbahtlıktan kurtulanlardır."

(Nur Suresi, 52)

"Namazı kılın, zekâtı verin; Peygamber'e itaat edin ki merhamete nail olasınız."

(Nur Suresi, 56)

"Ey İman Edenler! Allah'a ve Resulüne itaat edin, işittiğiniz halde O'ndan yüz çevirmeyin."

(Enfal Suresi, 20)

"Allah ve Resulüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin. Sonra korkuya kapılırsınız da devletiniz (gücünüz) gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir."

(Enfal Suresi, 46)

"Çünkü böyle davranırsanız, Allah işlerinizi düzeltir ve günahlarınızı bağışlar. Kim Allah ve Resulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur."

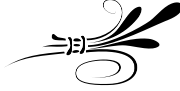
(Ahzap Suresi, 71)

Sünnetin, Kur'an ayetlerini açıklaması, helal ve haram ile ilgili anlatımları bütün mü'minleri bağlar. Peygamberimiz (s.a.v.), Allah (c.c.) tarafından vahiy ile bildirilen gerçekleri nakletmekle mükellef olduğu için mü'minlerin tümü için geçerlidir. Sünnetin vahiye dayalı tasarrufları kesin delil hükmündedir. Peygamberlik görevi ile alakalı olmayan hususlar ise kesin bağlayıcı değildir. Yeme, içme, yatma gibi çeşitli işler.

Allah'ın emirleri gibi, Peygamberimiz (s.a.v.)'in sahih olan sünnetlerinin de bağlayıcı olduğu mü'minlerce kabul edilmektedir. Sahih olan sünnete karşı gelmek ise apaçık sapıklık sayıl-

mıştır. Ayrıca sünnet ibadet ve inanç konularında ilave değişiklik yapma girişimlerini de her zaman önlemiştir. Sünnet, bu yönüyle İslam dininin muhafazasını da sağlamıştır.

Sünnetin Evrensel Boyutu

İslam dini cihan şümul bir dindir. Onun en son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.)'in elçiliği ve sünneti de bu yönden evrenseldir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Muhammed, sizin erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fakat O, Allah'ın Resulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilir."

(Ahzap Suresi, 40)

Peygamberimiz (s.a.v.) bütün insanlara kıyamete kadar gönderilmiş en son peygamberdir. Peygamberimiz (s.a.v.) her zaman müminlere kolay yapılabilecek şeyleri emretmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz."

(Buhari)

Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetleri Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetinin evrensel olduğunu açıkça bildirmektedir. Çünkü Peygamberimiz (s.a.v.) belli bir zamana ve mekâna, belli bir millete veya kavme gönderilmemiştir. Bütün insanlar O'nun peygamberliğine iman edip inanmak mükellefiyetindedir.

Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler."

(Sebe Suresi, 28)

"Resulüm! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

(Enbiya Suresi, 107)

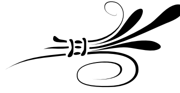
"Sana gelen iyilik Allah'tandır. Başına gelen kötülük ise nefsindendir. Seni insanlara elçi

gönderdik; buna şahit olarak da Allah yeter."

(Nisa Suresi, 79)

Kur'an-ı Kerim'in sünnete bıraktığı bir alan vardır. Namaz, oruç, zekât ve hac ile ilgili ayetler ancak Peygamberimiz (s.a.v.)'in açıklamaları ile uygulanabilir.

Sünnetin Korunması

Kur'an-ı Kerim, Allah'ın kesin korunması altındadır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten zikri biz indirdik; onun koruyucusu da elbette biziz."

(Hicr Suresi, 9)

Ayette geçen zikri, âlimler Kur'an-ı Kerim ve sünnet olarak açıklamışlardır. Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'i kesin bir şekilde koruyacağını bildirmektedir. Hiç kimse Kur'an-ı kıyamete kadar değiştirmeye güç yetiremez. Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti olmadan da Kur'an-ı anlamak ve O'ndan istifade edip hayata uygulamak mümkün değildir. Kur'an'ın korunması

da sünnete bağlıdır. Çünkü sünnet Kur'an'ın çeşitli şekillerde yorumlanmasını önler.

Kur'an-ı Kerim Peygamberimiz (s.a.v.)'e kesin bir şekilde itaat etmeyi emretmektedir. Yani Peygamber (s.a.v.)'e her mü'minin itaat etmesi farzdır. Her zaman ve her çağda mü'minler Peygamberim (s.a.v.)'in bütün emirlerini yasaklarını yerine getirmekle mükelleftir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Bu sebeple, onun emrine aykırı davrananlar, başlarına bir bela gelmesinden veya kendilerine çok elemli bir azap isabet etmesinden sakınsınlar."

(Nur Suresi, 63)

Kıyamete kadar vahye dayalı sünnet, Kur'an-ı Kerim gibi Allah'ın koruması altındadır. Kur'an ve sünnet birbirini tamamlayan bir bütün gibidir. Kur'an'sız sünnet olmaz. Sünnet Peygamberimiz (s.a.v.)'in kalbine konan bir hikmettir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Bana, Kur'an-ı Kerim ve onun bir misli (bir benzeri) daha verilmiştir."

(Müsned, Tirmizi)

Peygamberimiz (s.a.v.)'in söyledikleri ancak Allah'ın kendisine bildirdikleridir. Peygamberimiz (s.a.v.) tam bir hidayet rehberidir. O'nun tabi olduğu sünnet gemisine binen ebediyen kurtulur. Geminin dışında kalanlar ise helak olur.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin."

(Şura Suresi, 52)

"Gerçek şu ki sen onları doğru bir yola çağırıyorsun."

(Mü'minin Suresi, 73)

Kâfirler istemeseler de Allah (c.c.) nurunu tamamlayacak ve tamamlamıştır.

Kur'an'da şöyle bildirilmektedir:

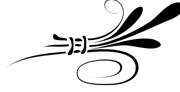
"Allah'ın nurunu ağızlarıyla (üfleyip) söndürmek istiyorlar. Hâlbuki kâfirler hoşlanmasalar da Allah nurunu tamamlamaktan asla vazgeçmez."

(Tevbe Suresi, 32)

Allah'ın nurunun; hem Kur'an hem de sün-

net olduğunu âlimler bildirmişlerdir. Peygamberimiz (s.a.v.) mü'minlere en güzel örnektir. O'na karşı çıkanlar dünyada belaya, ahirette ise elim bir azaba uğrayacaklardır.

Sünnetin Önemi

Sünnet Kur'an-ı Kerim'den sonra İslam'ın ikinci temel kaynağıdır. Sünnet olmadan İslam'ı tam manasıyla anlamak onu kavramak ve hayata uygulamak mümkün değildir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırmayacaksınız. Kur'an ve sünnet."

(Maliki, Muvatta)

İnsanların kurtuluşu ve selameti ancak Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetine uymakla gerçekleşir. Sahabeler sünnete uymak suretiyle hayatlarını tanzim etmişlerdir. Çözemedikleri bütün problemlerini Kur'an ve sünnete göre

hallediyorlardı. Sünnete tamamen uymayanlara ise itibar etmiyorlardı.

"Peygamberimiz (s.a.v.) Muaz Bin Cebel'i Yemen'e gönderirken kendisine:

Sana dava geldiğinde nasıl hükmedeceksin? Diye sordu.

Muaz:

Allah'ın kitabı Kur'an ile hükmedeceğim, dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.):

Allah'ın kitabında bulamazsan ne yapacaksın? Buyurdu.

Muaz:

Allah'ın Peygamberinin sünneti ile hükmedeceğim, dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.):

Allah'ın Peygamberinin sünnetinde bulamazsan ne yapacaksın? Buyurdu.

Muaz:

O zaman içtihat ederim."

(Tirmizi)

Peygamberimiz (s.a.v.)'e uymak Allah'ın kesin bir emridir. Peygamberin sünnetine karşı gelmekte Allah'ın emirlerine karşı bir isyandır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Kim Allah'a ve Resul'e itaat ederse işte onlar Allah'ın kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıdıklar, şehitler ve salih kişilerle beraberdir. Bunlar ne güzel arkadaştır."

(Nisa Suresi, 69)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Kim Allah'ın kitabına uyarsa, dünyada asla şaşmaz, ahirette de bedbaht olmaz."

(Büyük Hadis Külliyatı)

Peygamberimiz (s.a.v.) sünneti kabul etmeyenleri o zaman sanki onları görmüş gibi uyarmaktadır:

"İçinizden hiç birinizi benim bir emrim veya yasağımı duyduğu vakit biz anlamayız, bize Kur'an'daki helal ve haramlar yeter derken görmeyeyim!"

(Ebu Davud)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "Sünnetimden uzak duran benden değildir."

(Buhari)

Peygamberimiz (s.a.v.) kendisine uyanları ise şöyle müjdelemektedir:

"Kim sünnetimi ihya ederse, beni ihya etmiştir. Kim beni ihya ederse cennette benimle beraberdir."

(Tirmizi)

Sahabe Efendilerimiz Peygamberimiz (s.a.v.)'e bazen aynı soruları soruyorlardı. Onlara güçleri ve durumlarına göre kişiye özel farklı cevaplar veriyordu. Her asırda sünnet mü'minler tarafından rahatlıkla ve kolayca uygulanmıştır. Her meselede mü'minlerin başvurdukları temel kaynak olmuştur.

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz (s.a.v.) devamlı olarak vahye mazhar olmuştur. İlahi kontrol altında olduğu için O'nun yolu en doğru yoldur. Peygamberimiz (s.a.v.) bütün insanlara kıyamete kadar gönderilen en son eşsiz ve benzersiz bir rehberdir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun ki, Resulullah'a, sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için en mükemmel bir örnek vardır."

(Ahzab Suresi, 21)

Hz. Muhammed (s.a.v.)'e hikmet verilmiş olan bir peygamberdir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"Ey Rabbimiz! Onlara kendi içlerinden senin ayetlerini kendilerine okuyacak, onlara kitap ve hikmeti öğretecek, onları temizleyecek bir elçi gönder. Her zaman, üstün gelen, her şeyi yerli yerince yapan yalnız sensin."

(Bakara Suresi, 129)

"Nitekim kendi içinizden, size ayetlerimizi okuyan, sizi temizleyen, size kitap ve hikmeti getirip, size bilmediklerinizi öğreten bir Resul gönderdik."

(Bakara Suresi, 151)

"Allah'ın sana lütfu ve esirgemesi olmasaydı, onlardan bir güruh seni saptırmaya yeltenmişti. Onlar yalnızca kendilerini saptırırlar, sana hiçbir zarar veremezler. Allah sana kitabı ve hikmeti indirmiş ve sana bilmediğini öğretmiştir. Allah'ın lütfu sana gerçekten büyük olmuştur."

(Nisa Suresi, 113)

"İşte bunlar, Rabbinin sana vahiy ettiği hikmetlerdir. Allah ile birlikte başka ilah edinme; sonra kınanmış ve (Allah'ın rahmetinden) uzaklaştırılmış olarak cehenneme atılırsın."

(İsra Suresi, 39)

"Evinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şeyden haberi olandır."

(Ahzab Suresi, 34)

"Çünkü ümmiler arasından kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur. Hâlbuki onlar önceden apaçık bir sapıklık içindeydiler."

(Cuma Suresi, 2)

Hasan Basri, Şafiî ve diğer büyük tefsir âlimlerinin büyük bir kısmı ayetlerde geçen hikmeti, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in sünneti olarak tefsir etmişlerdir. Sünnet Kur'an'ın hayata geçirilmiş bir şeklidir. Kur'an'ın bütün ayetlerinin büyük bir kısmında mü'minlerin Peygamber (s.a.v.)'e uymaları kesin bir şekilde emredilmiştir.

İnsanlara hayat verecek şey Allah ve Resulünün emir ve yasaklarıdır. Şüphesiz onun her emrinde birçok hikmet ve hayat vardır. Ondan gelen her emri kabullenmek ve muhakkak yerine getirmek gerekir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Ey insanlar! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman Allah ve Resulüne (onların çağrılarına) uyun. Ve bilin ki, Allah kişi ile onun kalbi arasına girer ve (siz) mutlaka onun huzurunda toplanacaksınız."

(Enfal Suresi, 24)

Peygamber (s.a.v.)'in bu çağrısı şüphesiz O'nun sünnetidir. Peygamber (s.a.v.)'e isyan etmek emirlerine karşı gelmek yasaklanmıştır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"İnkâr edenler, Allah yolundan alıkoyanlar ve kendilerine doğru yol belli olduktan sonra Peygambere karşı gelenler, Allah'a hiçbir zarar veremezler. Hâlbuki Allah onların yaptıklarını boşa çıkaracaktır."

(Muhammed Suresi, 32)

"O, arzusuna göre konuşmaz."

(Necm Suresi, 3)

Bu ayet de sünnete uymanın bir açık delilidir.

Allah (c.c.) ve Resulünün huzurunda sözde veya işte öne geçerek konuşmak veya hüküm beyan etmek yasaklanmıştır.

"Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Ey İman Edenler! Allah'ın ve Resulünün huzurunda öne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah işitendir, bilendir."

(Hucurat Suresi, 1)

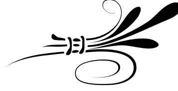
Elçiyi tanımak, onu göndereni ve görevlendireni tanımaktır. Peygamberi inkâr, Allah'ın emirlerine karşı gelmektir.

Sünnet dinin uygulanması ve muhafaza edilmesini sağlar. Sünnet terk edildiği zaman dini yaşantı terk edilmiş olur. Yani sünnet olmadan, İslam dinini yaşamak mümkün değildir. Sünnet olmadan din ve dünya işimizi düzene koyamayız. Peygamberimiz (s.a.v.)'i örnek alarak bütün problemleri O'nun gösterdiği doğru yoldan giderek çözmek en doğru yoldur.

Bu şekilde hareket eden mü'minler dünya ve ahirette mutlu olur. Mü'minlerin annesi Hz. Aişe (r.a.) annemize Peygamberimiz (s.a.v.)'in ahlâkı sorulduğunda;

"O'nun ahlâkı Kur'an'dır." Diye bildirmiştir.

Hadis

Hadisin lügat anlamı; söz, haber, yeni şey demektir.

Hadis; Hz. Peygamber (s.a.v.)'e ait söz, fiil ve takrirden ibaret olan haberlerdir.

Hadis ve sünnet, eş anlamında kullanılmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.)'in mübarek sözleri ve fiilleri sahabeler tarafından ezberlemek suretiyle, başkalarına da nakletmişlerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) Kur'an-ı Kerim nazil oldukça vahiy kâtiplerine ayetleri bizzat kendisi yazdırmıştır. Böylelikle inen vahiyler hiç zayi olmadan muhafaza altına alınmıştır. İlk zamanlar, gelen vahiy ile hadislerin karışmaması için hadislerin yazılması Peygamberimiz (s.a.v.) tarafından yasaklanmıştı. Zaten sahabelerden de yazı yazmasını bilen çok az kimse vardı.

Zamanla İslamiyet kuvvetlenince, yazı yazma bilenlerde çoğaldı. Bilhassa Bedir Savaşı'nda esir düşen müşriklerin her biri, fidye karşılığı olmak üzere on Müslüman çocuğa okuma yazma öğretmek şartıyla serbest bırakıldı. O sıralarda Medine mescidinde ise, Peygamberimiz (s.a.v.) Suffa ashabından meydana gelen ilk üniversiteyi kurmuştu.

Yazı yazmayı bilenler ve Kur'an'ı ezberleyen hafızlar çoğalınca Peygamberimiz (s.a.v.) sözlerinin (hadis) yazılmasına izin verdi. Vahiy ve hadislerin karışma endişesi de artık ortadan kalkmış oldu. Zaman geçtikçe sahabeler rahatlıkla ayet ve hadisleri birbirinden ayırmaya başladılar. Peygamberimiz (s.a.v.), gelecek nesillere kusursuz bir şekilde, İslam'ın aktarılması için, Suffa ashabının da hadis öğrenmelerini sağlamıştır. Bu hizmetin aksamadan yürümesi içinde Suffa ashabının her türlü ihtiyaçlarını Peygamber (s.a.v.) bizzat kendisi karşılamıştır. Ve böylelikle ilmin gelecek nesillere sıhhatli bir şekilde ulaşması sağlanmıştır.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Burada bulunanlar (benim sünnetimi) bulunmayanlara ulaştırsın."

(Buhari)

Yine Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

Her kim benim adıma yalan uydurup bana isnad ederse cehennemdeki yerini hazırlasın."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud)

Sünnetin naklinde bilhassa şu araçlar kullanılmıştır:

1) Yazı
2) Ezber
3) Müzakkere
4) Tekrar
5) Hadis öğrenmek için seyahat etmek.

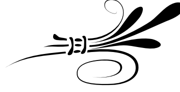
Bir gün Ebu Hureyre (r.a.):

"Ya Resulullah kıyamet günü şefaatine nail olacak en mutlu insan kimdir?" diye sorar.

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle cevap verir:

"Senin (hadise) karşı olan iştiyakını bildiğim için, bu hadis hakkında herkesten önce senin soru soracağını tahmin etmiştim. Kıyamet günü şefaatime mail olacak en mutlu insan la ilahe illallah diyen kimsedir."

(Buhari)

Kutsi Hadis

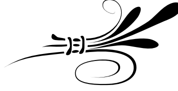
Manası Allah'a, sözü Peygamber'e ait olan hadislerdir. Peygamberimiz (s.a.v.)'e ait hadisler farklı sınıf ve isimlerle anılmıştır.

1) Mütevatir Hadis: Yalan söylemeleri mümkün olmayan veya yalan üstünde birleşmeleri imkânsız olan çok kalabalık grup tarafından rivayet edilen hadisler.

2) Sahih Hadis: Üstün ahlâk sahibi, güvenilir kimselerin kesintisiz bir isnatla rivayet ettikleri hadisler.

3) Hasen Hadis: Bunlar, sahih ve zayıf hadis arasında yer alan hadislerdir. Ahlâkı sağlam fakat hafıza yönünden eleştirilebilecek kimselerin rivayet ettikleri hadislerdir. Bu nakledilen hadisler sahihe daha yakın sayılır.

4) Zayıf Hadis: Sahih ve hasen dışında kalan hadislerdir.

Vahyin Manası ve Mahiyeti

Vahiy; kelimesinin lügat anlamı; gizli konuşmak, işaret etmek, emretmek, fısıldamak, elçi göndermek ve ilham gibi çeşitli anlamlara gelmektedir. Allah (c.c.) gönderdiği bütün peygamberlere vahiy yolu ile emir ve yasaklarını bildirmiştir. Vahiye dayanmayan hiçbir kitap, (ilahi kitap) vasfına sahip olamaz.

Hz. Muhammed (s.a.v.)'e gönderilen ilahi kitapların sonuncusu olan Kur'an-ı Kerim de vahiy yolu indirilmiştir. Yirmi üç sene içinde bölümler halinde gelmiştir. Bilhassa meydana gelen olaylar ve sorulan sorulara cevap olmak üzere inmiştir. İnsan fıtratına uygun olarak da yavaş yavaş inzal olmuştur.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"İnkâr edenler. (Kur'an O'na topluca indirilmeli değil miydi? dediler. Biz onun senin kalbine iyice yerleştirmek için böyle (parça parça) indirdik.) ve onu tane tane (ayırarak) okuduk."

(Furkan Suresi, 32)

Kur'an-ı Kerim kadir gecesinde inmeye başlamıştır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Biz onu (Kur'an-ı) kadir gecesinde indirdik."

(Kadir Suresi, 1)

Kur'an-ı Kerim bütün insanların dünya ve ahirette mutluluğa kavuşmaları için gönderilmiştir. Bir hidayet rehberidir. Ve insanları doğru yola yöneltmektedir.

Kur'an-ı Kerim vahyi getirmekle görevlendirilen dört büyük melekten biri olan, Cebrail (a.s.) aracılığıyla indirilmiştir. Cebrail (a.s.) meleklerin üstünü ve en büyüğüdür. Allah'a en yakın olan meleklerden biridir. Cebrail (a.s.)'a güvenilir ruh (Er Ruhu'l- Emin) denilmiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim şöyle buyurmaktadır:

"Resulüm! Onu Ruhu'l- Emin (Cebrail) uyarıcılardan olasın diye apaçık Arap diliyle senin kalbine indirmiştir."

(Şuara Suresi, 193-194-195)

Bir başka ayette Cebrail (a.s.)'a (Ruhu'l-Kudüs) denilmiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"De ki; Onu, Mukaddes Ruh (Cebrail), iman edenlere sebat vermek, Müslümanları doğru yola iletmek ve onlara müjde vermek için Rabbin katından hak olarak indirildi."

(Nahl Suresi, 102)

Kur'an-ı Kerim kıyamete kadar devam edecek olan ebedi eşsiz bir mucizedir. Allah'ın kelamı olan Kur'an, hem söz ve hem de mana bakımından benzersizdir. Peygamberimiz (s.a.v.)'e verilen en büyük mucizedir. Bütün insanlara bir benzerini yapmaları için meydan okuduğu halde bugüne kadar bir benzeri yapılamamıştır.

Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir.

1) "De ki: Andolsun, bu Kur'an-ın biz benzerini ortaya koymak üzere ins ve cin bir araya gelseler, birbirine destek de olsalar onun benzerini ortaya getiremezler."

(İsra Suresi, 88)

2) "Eğer kulumuza indirdiklerimizden herhangi bir şüpheye düşüyorsanız, haydi onun benzeri bir sure getirin, eğer iddianızda doğru iseniz Allah'tan gayri şahitlerinizi (yardımcılarınızı) da çağırın.

Bunu yapamazsanız ki, elbette yapamayacaksınız, yakıtı insan ve taş olan ateşten sakının. Çünkü o ateş kâfirler için hazırlanmıştır."

(Bakara Suresi, 23-24)

3) "Yoksa "Onu (Kur'an-ı) kendisi uydurdu" mu diyorlar? De ki, Eğer doğru (söylüyor) iseniz, Allah'tan başka çağırabildiklerinizi (yardıma) çağırın da siz de onun gibi uydurulmuş on sure getirin."

(Hud Suresi, 13)

4) "Yahut (Onun kendisi uydurdu!) demek mi isterler? Bilakis onlar iman etmezler.

Eğer doğru iseler onun benzeri bir söz meydana getirsinler."

(Tur Suresi, 33-34)

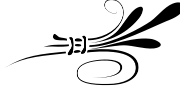
Allah (c.c.) tarafından gönderilen emir ve yasakları bize bildiren, Hz. Muhammed (s.a.v.) bunlara hiçbir şey ekleyip çıkarmadan aynen tebliğ etmiştir. Hiçbir Peygamber vahiyde tahrifat yapamaz.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de bu konuyla ilgili şöyle buyurmaktadır:

"Onlara ayetlerimiz açıkça okunduğu zaman, (öldükten sonra) bize kavuşmayı beklemeyenler, (ya bundan başka bir Kur'an getir veya bunu değiştir) dediler. De ki: Onu kendiliğimden getirmem benim için olacak şey değildir. Ben, bana vahyolunandan başkasına uymam. Çünkü (sizin arzunuza uyar da) Rabbime isyan edersem elbette büyük günün azabından korkarım."

(Yunus Suresi, 15)

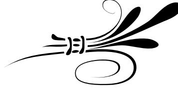
İnsanlar gönderilen bu emirleri yerine getirmekle mükelleftirler. Yerine getirmedikleri takdirde Allah (c.c.) katında mutlaka sorumlu olurlar.

Kur'an-ı Kerim'de Vahiy Kavramı

Allah (c.c.) tarafından varlılara gönderilen vahiyleri ikiye ayırmak mümkündür. Cansız varlıklara gelen vahiyler ve canlı varlıklara gelen vahiyler. Peygamber dışındaki canlı veya cansız varlıklara vahiy ilham şeklindedir.

A) Canlı Varlıklara Gelen Vahiyler

1) Hz. Nuh (a.s.)'a Gelen Vahiyler

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:

"Bunu üzerine ona şöyle vahyettik. Gözlerimiz önünde (muhafazamız altında) ve bildirdiğimiz şekilde o gemiyi yap. Bizim emrimiz gelip de tandır kaynayınca, her cinsten eşler halinde iki tane ve bir de içlerinden, daha önce kendisi aleyhinde hüküm verilmiş olanların dışındaki aileni gemiye al. Zulmetmiş olanlar konusunda bana hiç yalvarma! Zira onlar kesinlikle boğulacaklardır!"

(Mü'minun Suresi, 27)

Yine başka bir ayette;

"Nuh'a vahyolundu ki, artık kavminden iman etmiş olanlardan başkası (sana) asla inanmayacak. Öyle ise onların işlemekte olduklarından (günahlarından) dolayı üzülme."

(Hud Suresi, 36)

2) Hz. Yusuf (a.s.)'a Gelen Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Onu götürüp de kuyunun dibine atmaya ittifakla karar verdikleri zaman, biz Yusuf'a, (Andolsun ki sen onların bu işlerini onlar farkına varmaksızın, (bir gün) kendilerine haber vereceksin.) diye vahyettik."

(Yusuf Suresi, 15)

3) Hz. Musa (a.s.)'a Gelen Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

"Biz de Musa'ya, "Asanı at!" diye vahyettik.

Bir de baktılar ki bu, onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor."

(A'raf Suresi, 117)

"Biz İsrail oğullarını, (Yakup'un on iki oğlundan gelen) oymaklar halinde on iki kabileye ayırdık. Kavmi Musa'dan su isteyince ona, "Asanı taşa vur!" diye vahyettik. Derhal on iki pınar fışkırdı. Her kabile içeceği yeri belledi. Sonra üzerlerine bulutla gölge yaptık. Onlara kudret helvası bıldırcın eti indirdik. "Onlara dedik ki:

"Size verdiğimiz rızıkların temizlerinden yiyiniz." Ama onlar (emirlerimizi dinlememekle) bize değil kendi kendilerine zulmediyorlardı."

(A'raf Suresi, 160)

"Biz de Musa ve kardeşine, "kavminiz için Mısır'da evler hazırlayın ve evleriniz namaz kılınacak yerler yapın, namazlarınızı da dosdoğru kılın. (Ey Musa size uyan) mü'minleri (zaferle) müjdele!" diye vahyettik."

(Yunus Suresi, 87)

"Ben seni seçtim. Şimdi vahyedilene kulak ver."

(Taha Suresi, 13)

"Bunun üzerine Musa'ya "Asan ile denize vahyettik. (Vurunca deniz) derhal yarıldı. (On iki yol açıldı.) her parça koca bir dağ gibi oldu."

(Şuara Suresi, 63)

4) Hz. Musa (a.s.)ın Annesine Gelen Vahiyler

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Musa'nın anasına, "Onu emzir, kendisine zarar geleceğinden endişelendiğinde onu denize (Nil nehrine) bırakıver, hiç korkup kaygılanma, çünkü biz onu tekrar sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden bir yapacağız." Diye bildirdik."

(Kasas Suresi, 7)

"Bir zaman, annene vahyedilecek şeyi vahyetmiştik:

"Musa'yı sandığa koy; sonra denize at ki, deniz onu kıyıya atsında, benim ve senin düşmanlarımız olan biri onu alsın."

Ey Musa! Sevilmen ve benim nezaretimde yetiştirilmen için sana kendi sevgimi lütfettim."

(Taha Suresi, 38-39)

5) Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'e Gelen Vahiyler

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle haber vermektedir:

"De ki: Şahitlik yönünden hangi şey daha büyüktür? De ki: (Hak peygamber olduğuna dair) Sizin aranızda Allah şahittir. Kendisiyle sizin ve bundan sonra onu duyacak herkesi uyarmam için bu Kur'an bana vahyolundu. Allah'la beraber başka tanrılar da olduğuna yoksa siz mi şahitlik ediyorsunuz? De ki: Ben buna şahitlik etmem. O ancak bir tek tanrıdır, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."

(En'am Suresi, 19)

"İşte bunlar, Rabbinin sana vahyettiği hik-

metlerdir. Allah ile birlikte başka ilah edinme; sonra kınanmış ve (Allah'ın rahmetinden) uzaklaştırılmış olarak cehenneme atılırsın."

(İsra Suresi, 39)

"(Ey Muhammed!) Biz, sana bu Kur'an-ı vahyetmekle (geçmiş milletlerin haberlerini) en güzel bir şekilde sana anlatıyoruz. Gerçek şu ki; Sen bundan önce (bu haberleri) elbette bilmeyenlerden idin."

(Yusuf Suresi, 3)

"Böylece seni kendilerinden önce nice ümmetlerin gelip geçtiği bir ümmete gönderdik ki, sana vahiy ettiğimizi onlara okuyasın. Çünkü onlar Rahman'ı inkâr ediyorlar. De ki; O benim Rabbimdir. Ondan başka tanrı yoktur. Sadece ona tevekkül ettim ve dönüş sadece onadır."

(Ra'd Suresi, 30)

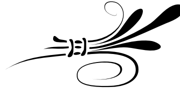
"Sonra da sana "Doğru yola yönelerek İbrahim'in dinide uy, zira o müşriklerden değildi." Diye vahyettik."

(Nahl Suresi, 123)

"İşte böylece sana da emrimizle Kur'an'ı vahyettik. Sen kitap nedir, iman nedir bilmezdin. Fakat biz onu (kitabı) kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle doğru yola eriştirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz ki sen doğru bir yolu göstermektesin."

(Şura Suresi, 52)

Allah Tarafından Peygamberlerine Gönderilen Vahiyler

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

"Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Ve (nitekim) İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakup'a torunlara, İsa'ya, Eyyub'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebur'u verdik."

(Nisa Suresi, 163)

"Senden önce de şehirler halkından kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını (peygamber) göndermedik. (Kâfirler) yeryüzünde hiç gezmediler mi ki onlardan öncekilerin sonunun nasıl olduğunu görsünler. Sakınanlar

için ahiret yurdu elbette daha iyidir. Hâlâ aklınızı kullanmıyor musunuz?

(Yusuf Suresi, 109)

Bu ayet Allah (c.c.) peygamber olarak melekleri gönderseydi ya! Diyen kâfirlere cevap olarak inmiştir.

"Senden önce de kendilerine vahyettiğimiz erkeklerden başkasını (peygamber olarak) göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, zikir (ilim) ehline sorun."

(Nahl Suresi, 43)

"Senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona, "Benden başka ilâh yoktur: şu halde bana kulluk edin." Diye vahyetmiş olmayalım."

(Enbiya Suresi, 25)

Havarilere Gelen Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Hani havarilere: "Bana ve peygamberime iman edin" diye ilham etmiştim. Onlar (da):

"İman ettik, bizim Allah'a teslim olmuş kimseler (Müslümanlar) olduğumuza sen de şahit ol." Demişlerdi."

(Maide Suresi, 111)

Burada vahiy doğrudan doğruya havarilere değil, Hz. İsa (a.s.) aracılığıyla onlara iletilmiştir.

Meleklere Gelen Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Hani Rabbin meleklere: "Muhakkak ben sizinle beraberim; haydi iman edenlere destek olun. Ben kâfirlerin yüreğine korku salacağım; vurun boyunlarına! Vurun onların bütün parmaklarına! Diye vahyediyordu."

(Enfal Suresi, 12)

Bal Arısına Gelen Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

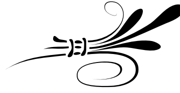
"Rabbin bal arsına vahyetti. Dağlardan,

ağaçlardan ve insanların yaptıkları çardaklardan kendine evler (kovanlar) edin."

(Nahl Suresi, 68)

Buradaki vahiy kelimesi ilham anlamına gelmektedir.

B) Cansız Varlıklara Gelen Vahiyler

Arza ve semaya hitaben, vaki olan (meydana gelen) vahiylerdir. Cansız varlıklara hususi görevlerini bildirir.

1) Göklere Hitaben Vaki Olan Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Böylece onları, yedi gök olarak iki günde var etti ve her göğe görevini vahyetti. Ve biz dünya semasını kandillerle donattık, bozulmaktan koruduk. İşte bu, o aziz, âlim Allah'ın takdiridir."

(Fussilet Suresi, 12)

2) Yere Hitaben Vaki Olan Vahiy

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Yer küre kendine has sarsıntıyla sallandığı, toprak ağırlıklarını dışarı çıkardığı, insan "Ne oluyor buna!" dediği vakit. (Durum nice olur bir bilsen!) İşte o gün yer, bütün haberlerini anlatır. Çünkü Rabbin ona vahiy ile her şeyi bildirmiştir."

(Zilzal Suresi, 1-2-3-4-5)

Vahiy ilahi bir kelam olduğu için, bizim anladığımız manada ses ve harflerden münezzehtir. Allah (c.c.) yüceler yücesidir. Hüküm ve hikmet sahibidir. Peygamber ve Resullere gelen vahiyleri konuştukları ile algılarlar. Ve insanlara konuştukları lisanlarla, vahiyleri tebliğ ederler.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"(Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Sonra da Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Çünkü

o, güç ve hikmet sahibidir."

(İbrahim Suresi, 4)

Vahiy ilahi bir sırdır. Ruh gibi tam manası ile anlaşılması mümkün değildir. Ancak vahye muhatap olan Resuller bu sırrın mahiyetini bilirler.

1) Vahyin Geliş Şekilleri Sadık Rüya

Hz. Peygamber (s.a.v.)'e vahyin ilk geliş şekli sadık rüya şeklinde idi. Gördüğü bütün rüyalar aynen çıkardı.

Hz. Aişe (r.a.):

"Resulullah, hiçbir rüya görmezdi ki, sabah aydınlığı gibi çıkmasın."

(Buhari)

Kur'an da Hz. İbrahim (a.s.)'ın oğlu İsmail'i rüyasında boğazlarken gördüğü anlatılmaktadır.

2) Cebrail (a.s.)'ın Görünmeden Peygamberimiz (s.a.v.)'e Vahiy Getirmesi

Melek şeklen görünmeden, Peygamberimiz (s.a.v.)'e vahiy getirmesidir. Peygamberimiz (s.a.v.)'e en ağır gelen vahiy şeklidir. Peygamberimiz (s.a.v.) çıngırak sesi, arı vızıltısı veya çan sesine benzer sesler duyar ve vahiy bu şekilde kendisine gelirdi. Bu sesler devam ettiği sürece hitabın heybetinden Peygamberimiz (s.a.v.) titrerdi. Ses kesilince kendine gelirdi. Bilhassa tevhid ve uyarı ile ilgili vahiyler bu şekilde gelirdi.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle anlatır:

"Bazen çıngırak sesine benzer bir ses gelir. Böylesi bana en ağır olanıdır."

3) Cebrail (a.s.)'ın Asli Suretinde Peygamberimiz (s.a.v.)'e Görünüp Vahiy Getirmesi

Meleğin asli suretinde görünerek, vahyi Peygamberimiz (s.a.v.)'e getirmesidir. Cebrail (a.s.) iki kez bu şekilde Peygamberimiz (s.a.v.)'e vahiy getirmiştir.

Birincisi; Peygamberliğin başlangıcından

Hira Dağında gerçekleşmiştir.

İkincisi; Mirac Gecesi Sidretül Münteha'da gerçekleşmiştir. Neml Suresi, 12. Ayetinde bu durum zikredilmiştir.

4) Cebrail (a.s.)'ın İnsan Şeklinde Görünerek Getiridiği Vahiyler

Cebrail (a.s.), bazen insan şeklinde bürünerek Peygamberimiz (s.a.v.)'e vahiy getirirdi. Bazen delikanlı bir genç şeklinde bazen de ashabı kiramdan Hz. Dıhye (r.a.)'ın suretinde bürünerek gelirdi.

Peygamberimiz (s.a.v.)'e en kolay gelen vahiy şekli buydu. İman, İslâm ve İhsandan bahseden Cibril hadisi bu şekilde gelmiştir.

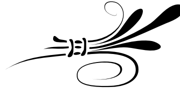
5) Peygamberimiz (s.a.v.) Uyanık İken, Vasıtasız Perde Arkasından Allah'ın Kelamını Duyması Şeklinde Almış Olduğu Vahiy

Bu tür vahyi Peygamberimiz (s.a.v.) Mirac gecesinde almıştır. Peygamberimiz (s.a.v.)'in arada hiçbir vasıta olmadan, perde arkasından Allah (c.c.) ile konuşmasıdır. (En-Nisa, 164)

Allah'ın kelamını bizzat işitmek suretiyle almış olduğu vahiydir. Namazın farz olması bu şekilde gerçekleşmiştir. Bakara suresinin son üç ayeti bu şekilde vahyedilmiştir.

Ayrıca Tur Dağında Hz. Musa (a.s.)'ın ağaç arkasından işittiği ilâhi ses de bu vahiy türüne bir örnektir.

Peygamberimiz (s.a.v.)in Kur'an-ı Açıklaması

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'i açıklama ve yorumlama görevini Hz. Muhammed (s.a.v.)'e vermiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Peygamberler, apaçık mucizeler ve kitaplarla (gönderdiler) İnsanlara, kendilerine indirileni açıklaman için sana da bu Kur'an-ı indirdik. Umulur ki düşünüp anlarlar."

(Nahl Suresi, 44)

Allah (c.c.) Kur'an-ı tebliğ etme yetkisini Peygamberimiz (s.a.v.)'e verilmiştir. Mü'minlere de Peygamberimiz (s.a.v.)'e itaat ve ittiba etme mükellefiyetini yüklemiştir. İtaat, Peygambe-

rimiz (s.a.v.)'in sözlerine uymaktır. İttiba ise, Peygamber (s.a.v.)'in fiillerine tabi olmaktır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu bize şöyle bildirmektedir:

"Ey Resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan O'nun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Doğrusu Allah, kâfirler topluluğuna rehberlik etmez."

(Maide Suresi, 67)

"Resule düşen (vazife) ancak duyurmaktır. Allah açıkladığınızı da gizlediğinizi de bilir."

(Maide Suresi, 99)

"Ey Muhammed! Yine de yüz çevirirlerse, artık sana düşen ancak açık tebliğden ibarettir."

(Nahl Suresi, 82)

"De ki: Allah'a itaat edin; Peygamber'e de itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz şunu bilin ki, Peygamber'in sorumluluğu kendisine yüklenen (tebliğ görevini yapmak), sizin sorumluluğunuz da siz yüklenen (görevleri yerine getirmeniz)dir. Eğer ona itaat ederseniz, doğru

yolu bulmuş olursunuz. Peygamber'e düşen, sadece açık-seçik duyurmaktır."

(Nur Suresi, 54)

"Eğer (size tebliğ edileni) yalan sayarsanız, bilin ki sizden önceki birçok milletler de (kendilerine tebliğ edileni) yalan saymışlardı. Peygamber'e düşen, yalnız açık bir tebliğdir."

(Ankebut Suresi, 18)

"(Elçiler de) "Rabbimiz biliyor, biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz. Bizim vazifemiz, açık bir şekilde Allah'ın buyruklarını size tebliğ etmekten başka bir şey değildir." Dediler."

(Yasin Suresi, 16-17)

"Allah'a itaat edin, Peygamber'e de itaat edin. Yüz çevirirseniz bilin ki, elçimize düşen apaçık bir duyurmaktır."

(Tegabun Suresi, 12)

"De ki: Ben, Allah'ın dilediğinden başka kendime herhangi bir fayda veya zarar verecek güce sahip değilim. Eğer ben gaybı bilseydim elbette daha çok hayır yapmak isterdim ve bana hiçbir fenalık dokunmazdı, ben sadece inanan

bir kavim için bir uyarıcı ve müjdeleyiciyim."

(A'raf Suresi, 188)

"Kâfirler diyorlar ki: Ona Rabbinden bir mucize indirilseydi ya! (Hâlbuki) Sen ancak bir uyarıcısın. Zira her toplumun bir uyarıcısı vardır."

(Ra'd Suresi, 7)

"Biz, Kur'an-ı hak olarak indirdik; o da hak olarak indi. Seni de ancak müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik."

(İsra Suresi, 105)

"De ki: Ey insanlar! Ben ancak sizi apaçık uyaran bir kimseyim."

(Hac Suresi, 49)

"Resulüm! Biz seni ancak müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik."

(Furkan Suresi, 56)

"Ey Muhammed! De ki: Ben sadece bir uyarıcıyım. Tek ve kahhar olan Allah'tan başka bir tanrı yoktur."

(Sad Suresi, 65)

Kur'an-ı en iyi bilen, en iyi tefsir eden ve en iyi uygulayıp açıklayan Hz. Peygamber (s.a.v.)'dir. Zira o yaşayan Kur'an'dı. Peygamberimiz (s.a.v.) Kur'an-ı açıklama ve yorumlama konusunda kesinlikle tartışmasız bir otorite idi.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Biz bu kitabı (Kur'an-ı) sana sırf hakkında ihtilafa düştükleri şeyi insanlara açıklaman ve iman eden bir topluma da hidayet ve rahmet olması için indirdik."

(Nahl Suresi, 64)

Başka bir ayette:

"(Allah'ın emirlerini) onlara iyice açıklasın diye her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik. Sonra da Allah dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola iletir. Çünkü O, güç ve hikmet sahibidir."

(İbrahim Suresi, 4)

Kur'an-ı Kerim'in bir kısım ayetleri külli olduğu için bu hükümlerin izah ve açıklaması lazımdır. Allah (c.c.) bu ayetlerle neyi murat ettiğini Peygamberimiz (s.a.v.)'e O'da sahabelere açıklamıştır. Kur'an-ın tefsiri öncelikle namaz,

hac, oruç ve zekât gibi temel ibadetlerle ilgili olmuştur.

İslam'da imandan sonra kabul edilen en önemli ibadet namazdır. Kur'an'da yetmiş ayrı yerde zikredilmiştir. Namazın nasıl kılınacağını da sünnetten açıkça öğreniyoruz.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

"Ben nasıl namaz kılıyorsam öyle kılın."

İslam'ın ikinci temel rüknü ise zekâttır. Kur'an'da otuz ayrı yerde zikredilmiştir. Zekâtın nasıl ve hangi mallardan ne miktarda verileceği açık değildir. Bunları da sünnetten öğrenmekteyiz.

İslam'ın dördüncü rüknü olan hac ile ilgili açıklamaları da Peygamberimiz (s.a.v.) yapmıştır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Orada apaçık nişaneler, (ayrıca) İbrahim'in makamı vardır. Oraya giren emniyette olur. Yol bakımından gidebilenlerin o evi haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnidir."

(Al-i İmran Suresi, 97)

Bu ayette Müslümanlara haccın farz olduğunun açık bir delilidir. Farz olan bu haccın kaç sefer yapılacağı ise bildirilmemiştir. Bu konuya Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle bir açıklama getirmiştir. Bir defa hac yapmakla, farz yerine gelmiş olur.

Peygamberimiz (s.a.v.) hac ile ilgili şöyle buyurmaktadır:

"Hacca dair yapacaklarınızı benden alınız."

(Nesai)

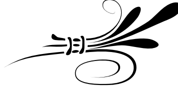
Hz. Muhammed (s.a.v.) bütün insanlara gönderilmiş olan en son peygamberdir. Allah (c.c.) tarafından kendisine bildirilen emirleri tam ve eksiksiz bir şekilde tebliğ ettikten sonra artık imana gelmeyenlerin fiil ve hareketlerinden asla sorumlu değildir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Doğrusu biz seni hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Cehennemlikten sen sorumlu değilsin."

(Bakara Suresi, 119)

Bid'at

Peygamberimiz (s.a.v.)'den sonra dinde uydurulan her şey, bid'at olarak kabul edilmiştir. İbadet etmek kasdıyla dine sonradan ortaya atılan yeni şeylere bid'at denir. Bir kısım İslam âlimleri ise bid'atı şu şekilde tarif etmişlerdir. İslam'ın kesinleşmiş olan ibadet sistemine yeni bir şey ilave etmek veya sistemde var olan şeyi ondan çıkarmak bid'attır.

Dinin inanç ve ibadet esasları Yüce Peygamberimiz (s.a.v.) tarafından açıklanmıştır. Bundan sonra yapılacak her türlü değişik tahrifat olur. İslam dini Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risaletiyle kemale ermiş ve son bulmuştur.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Bugün size dininizi ikmâl ettim, üzerinize

nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı beğendim."

(Maide Suresi, 3)

Kur'an-ı Kerim açıkça dinin Hz. Muhammed (s.a.v.)'in risaletiyle kemale erdiğini bildirmiştir. Bundan sonra yapılacak her bid'at, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in getirmiş olduğu risalete açıkça hıyanettir. Dinde yapılan ilaveler, dinin tamam olmadığına delalet eder.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Ben sizi apaydınlık bir yol üzerinde bıraktım."

(Ebu Davud, Tirmizi)

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Biz o kitapta hiçbir şeyi eksik bırakmadık."

(En'am Suresi, 38)

Başka bir ayette;

"Kim İslamiyet'ten başka bir dine yönelirse, onun ki kabul edilmeyecektir. O ahirette, kaybedenlerdendir."

(Al-i İmran Suresi, 85)

Kur'an insanların ihtiyacı olan her şeyi bildirmiştir. Hiçbir şeyi eksik bırakmamıştır. İlim ve teknik konularında, İslâm dini ilerlemelere karşı değildir. Dinimiz Mü'minlerin fen ve teknik sahada çalışıp ilerlemelerini emretmektedir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"İnsan için çalışmasının karşılığından başkası yoktur. O, çalışmasının karşılığını şüphesiz görecektir."

(Necm Suresi, 39-40)

Hz. Muhammed (s.a.v.)'de her gelen gün daha fazla çalışarak ilerlememizi emretmektedir.

Bir hadis-i şeriflerin de şöyle buyurmuştur:

"İki günü birbirine eşit olan aldanmıştır."

Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında olmayan uçak, otomobil, elektrik, bilgisayar, telefon, televizyon ve internet kullanmak bid'at sayılmamaktadır. Çünkü bunlar inanç ve ibadet dışında kalan şeylerdir.

"Hakikat şu ki kim benden sonra terk edilmiş bir sünnetimi ihya ederse, onunla amel eden herkesin ecri kadar o kimseye sevap veri-

lir hem de onların sevabından hiçbir şey eksilmeden. Kim de Allah'ın ve Resulünün rızasına uygun düşmeyen bir dalalet bid'atı icat ederse onunla amel eden insanların günahları kadar o kimseye günah yükletilir hem de günahlarından hiçbir şey eksiltilmeden."

(Tirmizi, Müslim, Ebu Davud)

Türbelerde mum yakmak, bez bağlamak gibi adetler dinin aslında yoktur. İbadet maksadıyla yapılıp bundan sevap umulduğu için bunlar bid'at sayılmıştır.

Bir kısım İslâm âlimleri bid'atı ikiye ayırmışlardır. Yararlı gördüklerine, bid'atı hasene, zararlı bulduklarına ise bid'atı seyyie demişlerdir.

Kur'an-ı Kerim'i ve hadis-i şerifleri toplamak, teravih namazını cemaatle kılmak, güzel bir bid'at olarak kabul edilmiştir. Mevlit, hafızlık, cami minareleri, cemaatle kılınan namazlarda toplu tespihle zikir yapılması, bunların hepsi dinin aslı unsurlarını bozmamaktadır. Asırlardan beri Mü'minler bu işlere devam etmektedir. Âlimler bu uygulamalara karşı çıkmamaktadır.

Bazı âlimler ise bu gibi şeylere güzel bid'at

demenin doğru olmayacağını ileri sürmüşlerdir. Bid'atlar genelde ve başlangıçta Allah'a yaklaşmak ve daha çok ibadet etmek için iyi niyetle yapılan oluşumlardır.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Sonradan ortaya çıkan her şey bid'attır; her bid'at sapıklıktır ve her sapıklık insanı ateşe sürükler."

(Müslim)

Bid'at sünnetin zıddı olduğu için, İmam Gazali ve İmam Rabbani bid'atı haseneyi kabul etmemişlerdir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünneti terk edilmeye başladığı zaman bid'atlar ortaya çıkar. Peygamber (s.a.v.)'in sünnetini ise herkes kolaylıkla tatbik edip uygulayabilir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Sonradan bunların izinden ardı ardına peygamberlerimizi gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik, ona İncil'i verdik ve ona uyanların yüreklerine bir şefkat ve merhamet koyduk. Uydurdukları ruhbanlığa gelince onu, biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını kazanmak için yaptılar. Ama buna da gereği gibi uymadılar. Biz de onlardan iman

edenlere mükâfatlarını verdik. İçlerinden çoğu da yoldan çıkmışlardı."

(Hadid Suresi, 27)

Ruhbanlık Hıristiyanların kendilerine ihdas ettikleri bir yaşayış biçimi olup bid'attır. Bütün zevklerden, fazla yiyip içmekten, evlenmekten vazgeçmektir. Daha sonra ise dinde olmayan ve kendilerinin ihdas ettikleri bu şeye riayet etmediler. Hz. İsa (a.s.)'ın dinini inkâr ettiler.

Huzeyfe (r.a.)'ın rivayet ettiği hadis-i şerifte Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah Teâlâ bid'at sahibinden oruç, namaz, sadaka, hac, umre, cihad, tövbe ve fidyeden hiçbir şey kabul etmez. Kılın hamurdan çıktığı gibi o da, İslam'dan çıkar."

(İbn Mâce)

Abdullah Bin Abbas (r.a.)'dan rivayet edilen diğer bir hadis-i şerifte:

"Allah, bid'at sahibinin amelini, bid'atından vazgeçinceye kadar kabul etmez."

(İbn Mâce)

Hıristiyanlık ve Yahudilik dinleri beşer eli ile değişerek, tahrif edilip bu hale getirilmiştir.

O'nun için bid'at bir şer kapısıdır. Buna dikkat ederek bu kapıyı kapatmak lazımdır. Kimse dinde eksiltme yapamaz ve ona yeni bir şeyde ilave edemez.

Bir hadis-i şerifte Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Benim ve raşid halifelerin sünnetine sarılın."

(İbn Mâce)

Bid'at akla dayandığı için Peygamberimiz (s.a.v.)'in sünnetine tamamen aykırıdır. Bid'atla yeni ibadet şekli ortaya çıkar. Peygamberimiz (s.a.v.) din ile ilgili lazım olan her şeyi açıklamıştır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Kıyamet gününde kendi günahlarını tam olarak taşımaları ve bilgisizce saptırmakta oldukları kimselerin günahlarından da bir kısmını yüklenmeleri için (öyle derler). Bak ki, yüklenecekleri şey ne kötü bir şey!"

(Nahl Suresi, 25)

İlimsizlik yüzünden insanları saptırırlar. Saptırdıkları insanların günahlarına da ortak

olacaklardır. Bazı bid'atlar mekruh, bazıları ise haramdır. İnanç konusu ile ilgili olan bid'atlar en tehlikelisidir. İslam'da bulunmayan helal ve haram konularını, din hükümlerine eklemek suretiyle tahribat yapmak büyük bir zulümdür. Ve bu işin sonucu da cehennemdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Yolun en faziletlisi Muhammed'in yoludur. En kötü iş ise sonradan icat edilenlerdir. Her bid'at delalettir."

(Buhari)

Haktan ayrılan mutlaka sapıklığa, delalete düşer.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"İşte kudreti size anlatılan bu zat, sizin gerçek Rabbiniz olan Allah'tır. Artık haktan (ayrıldıktan) sonra sapıklıktan başka ne kalır? O halde nasıl (haktan sapıklığa) döndürülüyorsunuz?"

(Yunus Suresi, 32)

Başka bir ayette:

"Şüphesiz bu benim dosdoğru yolumdur, ona uyun. Zira o yol sizi Allah'ın yolundan

ayırır. İşte (kötülükten) sakınmanız için Allah size bunları emretti.

(En'am Suresi, 153)

Bid'atlar insanları fırka fırka, grup grup ayırıp parçalar. Allah (c.c.) yoluna tabi olmak için Peygamber (s.a.v.)'e uymak gerekir.

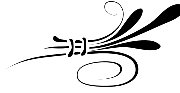
Cabir bin Abdullah (r.a.)'ın rivayetine göre Peygamberimiz (s.a.v.) bir hutbesinde şöyle buyurdu:

"Sözlerin en doğrusu Allah'ın kitabıdır. Yoların en güzeli Muhammed'in yoludur. Yapılan işlerin en şerlisi sonradan uydurulup ortaya çıkarılanlardır. Her sonradan uydurulan şey ise bid'attır. Her bid'at sapıklıktır. Her sapıkta cehennemliktir."

(Nesai, Müslim, Ebu Davud)

Maddi manevi refah ve huzur ancak Peygamber (s.a.v.)'in gittiği yoldur. Allah (c.c.) yolundan gitmek isteyen Kur'an-a ve sünnete sarılmak zorundadır.

Küfür ve Şirk

Şirk; Kur'an-ı Kerim'de önemli bir konu olduğu için yüz yetmiş yerde ayrı ayrı geçmektedir. Şirk Allah'a inanmış olmakla birlikte bazı şeyleri O'na ortak kılmaktadır. Tamamen Allah'a ait olan hak ve yetkileri bir başkasına vermektir. Böylelikle bunları Allah'a eş ve ortak yapmaktadır.

Firavun, Ebu Cehil ve şeytan Allah'ın varlığını kabul ediyorlardı. Allah'ı inkâr etmiyorlardı. Yalnız şeytan Allah'a karşı büyüklük tasladı ve verilen emi yerine getirmedi. Yaptığı bu hareketten dolayı pişman olup tövbe etmedi. Firavun ise Allah'a karşı kendini ilah ilan etti. Ebu Cehil'de, Allah'a yaklaşmak için eliyle yapmış olduğu putlara tapmaktaydı.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

"Onlar, yardım göreceklerini umarak Allah'tan başka ilahlar edindiler."

(Yasin Suresi, 74)

"Kâfirler, beni bırakıp da kulları mı dostlar edineceklerini mi sandılar? Biz cehennemi kâfirlere bir konak olarak hazırladık."

(Kehf Suresi, 102)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Cebrail (a.s.), Allah'a şirk (ortak) koşmadan ölen herkes muhakkak cennete gireceğini müjdeledi."

(Buhari)

Küfür, ayetlerin üzerini örtmektir. Gizlemek, saklamak anlamlarına da gelir. Peygamberimiz (s.a.v.)'in Allah'tan getirmiş olduğu dini esasları inkâr etmektir. Yahut bunların bir veya bir kaçını kabul etmemektir. Yani küfür olan bir kısım inançları kabul etmemektir. Küfür daha genel, şirk ise daha özeldir. Her müşrik kâfirdir. Fakat her kâfir müşrik değildir. Küfür, Allah'ın vermiş olduğu çeşitli nimetlere karşı nankörlüktür.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"De ki; Ey kendi nefisleri aleyhine, haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."

(Zümer Suresi, 53)

Allahu Teâlâ'nın rahmeti sonsuzdur. Rahmeti her şeyi kuşatmıştır. Günahkâr kulların tövbelerini de kabul eder. Allah'a ortak koşmak ise bunun dışındadır. Günahların en büyüğüdür. Allah (c.c.) şirki bağışlamayacağını açıkça bildirmiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; ondan başka günahları dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a ortak koşarsa büsbütün sapıtmıştır."

(Nisa Suresi, 116)

Cenab-ı Hak imansız olarak, inkâr ve şirk içinde hayatını tamamlayanları ise bağışlamaz.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Cennete sadece Müslüman olan girer."

(Buhari, Müslim)

Cennete ancak iman ehli olanlar girecektir. Allah'a ortak koşanlar bu büyük nimetten mahrum kalacaklardır.

Şirk kulun işleyebileceği en büyük günahtır. Zulmün başı şirktir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Lokman, oğluna öğüt vererek; Yavrucuğum! Allah'a ortak koşma! Doğrusu şirk, büyük bir zulümdür, demişti."

(Lokman Suresi, 13)

Kur'an-ın beyanından anlaşıldığına göre insanların büyük bir kısmı şirke bulaşmış ve imandan yoksun kalmıştır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Onların çoğu, ancak ortak koşarak Allah'a iman ederler."

(Yusuf Suresi, 106)

Mekkeliler, melekler Allah'ın kızlarıdır diyorlardı. Bir kısım müşrikler ise tanrıya yak-

laşmak için putlara tapıyorlardı. Hıristiyanlar ise, Hz. İsa (a.s.) Allah'ın oğludur. Yahudiler de Hz. Üzeyir (a.s.) Allah'ın oğludur diyorlardı. Böylelikle Allah'a ortak koşuyorlardı.

Küfür bir söz, insanı felakete sürükleyebilir. Küfre giren kimsenin hemen tövbe ve istiğfar etmesi gerekir. Şirkte ısrar eder ve bu şekilde ölürse kesinlikle Allah (c.c.) onu affetmez. Çünkü şirk bağışlanması mümkün olmayan bir günahtır. Müşrik samimi bir şekilde tövbe etse rahmet sahibi yüce Allah (c.c.) tövbesini kabul eder. Ve günahını siler. Fakat günah kiri ruhtan tamamen gitmez. O kir parlak olan ruhta silinmiş olmasına rağmen gözükür.

Hadis-i Şeriflerde buyruldu ki;

"Kim Allah'a şirk koşarak ölürse cehenneme girer."

(Buhari, Ahmed)

"Allah'ım! Bilerek şirk koşmaktan sana sığınırım. Bilmediğim şeyler hususunda senden bağışlanma dilerim."

(Tirmizi)

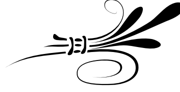
"Allah'ım Senden başka hiçbir ilâh olmadığına şehadet ederim. Nefsimin şerrinden, şey-

tanında şer ve şirkinden sana sığınırım."

(Tirmizi)

Küfre düşen kelime-i şehadet getirmekle Mü'min olur. Ve küfre sebep olan şeyden tövbe bir söz sarf etmekle imanı gider. Küfre düşenin bütün ibadet ve sevapları yok olur. Kelime-i şehadet getirmekle beraber küfre sebep olan o şeyden tövbe etmesi de lazımdır.

Şirk İki Türlüdür

1) Büyük Şirk
2) Küçük Şirk

Büyük Şirk

Allah'a ortak koşmaktır. Kişi şirk suçunu işlemekle, dinden çıkar ve kâfir olur.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını (günahları) dilediği kimse için bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse büyük bir günah (ile) iftira etmiş olur."

(Nisa Suresi, 48)

Küçük Şirk

Riya küçük şirktir. Allah (c.c.) için değil gösteriş için görsünler, desinler, övsünler diye amel işlerse kabul edilmez. Amelleri boşa gider, fakat dinden çıkmaz.

Bir kudsi hadiste:

"Dünyada Allah'tan başkasından yardım bekleyene, ahirette falana git seni o kurtarsın, başkasından bir şey isteyen, git o versin denilir."

Riya münafıklığın bir alametidir. İnsanlar içinde kaldığı zaman güzel bir şekilde ibadette bulunduğu halde, tek başına kaldığında ibadetleri özenerek yapmaması tembellik göstermesi küçük şirktir.

İbadetlerin sadece Allah (c.c.) rızası için yapılması gerekir. Hayır, yapılırken kalp kırılmaması fakirlerin küçümsenerek eziyet edilmemesi ve gösterişten uzak kalınması gerekir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

"Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey küçük şirktir.

Ashab-ı Kiram: Ya Resulullah, küçük şirk nedir?

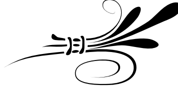
Resulullah (s.a.v.):

Riyadır. Yani başkalarına gösteriş için ibadet yapmaktır."

(Ahmed Bin Hanbel)

Bütün peygamberler, tevhid inancını yeryüzünde yerleştirmek için gece gündüz uğraşmışlardır. Dünya ve ahiret mutluluğu ancak tevhitle gerçekleşir. Tek kurtuluş yolu budur.

İman ve Küfür Arasındaki Fark

İman, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in getirdiği dini esasları kabul edip tasdik etmektir. Bir diğer deyişle amentüde yer alan esaslara inanmaktır.

Küfür ise, Hz. Peygamber (s.a.v.)'in getirdiği dini esasları inkâr etmek, kabul etmemektir. İman ve küfrü belirleyen kalptir. Kalbin tasdik edip etmediğini, bu gizli durumunu ancak Allah (c.c.) bilir. Dış görünüşe, yapılan amellere ve ikrara göre insanlar karar verirler. Amel iman varlığının bir göstergesidir. Dil ile açıkça imanını ikrar eden birisi Müslüman olarak kabul edilir. İçten inanıp inanmadığının gerçeği ise ahirette Allah'a aittir.

Peygamberimiz (s.a.v.) imanı şöyle tarif etmiştir:

"İman; Allah'a meleklere, kitaplara, pey-

gamberlere, ahiret gününe, öldükten sonra dirilmeye, cennet ve cehenneme, hesaba mizana, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna inanmaktır."

(Nesaî)

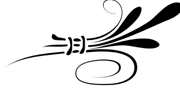
İman ehli olmak için yukarıda sayılan altı esasın hepsine inanmak lazımdır. Bunlardan bir tanesi dahi inkâr edilse kâfir olunur. Muhammed (s.a.v.) ve diğer bütün peygamberlere de iman etmek lazımdır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz ayetlerimizi inkâr edenleri gün gelecek bir ateşe sokacağız; onların derileri pişip acı duymaz hale geldikçe, derilerini başka derilerle değiştiririz ki acıyı duysunlar! Allah daima üstün ve hâkimdir."

(Nisa Suresi, 56)

İhlâs ve Niyet

İslam dini, niyete büyük önem vermektedir. Allah (c.c.) katında insanların yaptıkları bütün işler niyetlerine göre önem kazanır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Hâlbuki onlara ancak, dini yalnız O'na has kılarak ve hanifler olarak Allah'a kulluk etmeleri, namaz kılmaları ve zekât vermeleri emrolunmuştu. Sağlam din de budur."

(Beyyine Suresi, 5)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Beni duyup da iman etmeyen, Yahudi ve Hıristiyan (Müslüman olmayan herkes) muhakkak cehenneme girecektir."

(Hâkim)

Bütün ilahi dinlerde değişmeyen üç esas prensip vardır. Allah'a iman etmek, namaz kılmak ve zekât vermektir. Hıristiyanlar ve Yahudiler Allah'a ortak koşmak suretiyle Cenab-ı Hakkın emirlerine uymayıp gerçekten iman etmemişlerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Ameller ancak niyetlere göredir. Herkesin niyetine göre işlem yapılır."

(Buhari)

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Göklerde ve yerdekilerin hepsi Allah'ındır. İçinizdekileri açığa vursanız da gizleseniz de Allah ondan dolayı sizi hesaba çekecektir, sonra dilediğini affeder, dilediğine de azap eder. Allah her şeye kadirdir."

(Bakara Suresi, 284)

Kıyamet günü insanlar niyetlerine göre hesaba çekileceklerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur:

"Kişi, insanların gözünde cennetliklerin işi gibi iş yapar, oysa o cehennemliktir."

(Buhari)

"Ameller, sonlarına bağlıdır ya da sonlarına göredir."

(Müslim)

Yapılan bütün amellerin sadece Allah (c.c.) rızası için yapılması gerekir. İbadetler samimi ve ihlâslı bir şekilde yapılırsa, Cenab-ı Hak katında bir önem kazanır. Karşılığında büyük sevaplar verilir. Allah (c.c.) rızası için gözetilmeden yapılan ibadetlerin Cenab-ı Hak katında hiçbir değeri yoktur ve kabul edilmez.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"Erkek veya kadın, mü'min olarak kim iyi amel işlerse, onu mutlaka güzel bir hayat ile yaşatırız. Ve mükâfatlarını elbette yapmakta olduklarının en güzeli ile veririz."

(Nahl Suresi, 97)

"De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, ilahımızın, sadece bir ilah olduğu vahyolunuyor. Artık her kim, Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın."

(Kehf Suresi, 110)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
"Mü'minin niyeti amelinden hayırlıdır."

(Taberani)

Başka bir ayette:
"Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat O'na sadece sizin takvanız ulaşır. Sizi hidayete erdirdiğinden dolay Allah'ı büyük tanıyasınız diye O, bu hayvanları böylece sizin istifadenize verdi. (Ey Muhammed!) Güzel davrananları müjdele!"

(Hac Suresi, 37)

Bütün ibadetlerde iyi niyet ve ihlâs gerekir. İbadetlerin gösterişten uzak, Allah (c.c.) rızası için yapılması gerekir. Amellerin kıymeti ancak niyete göredir.
Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
"Allah Teâlâ sadece kendi rızası için yapılan ibadetleri kabul eder, başkasını değil."

(Nesaî)

Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:
"De ki: İçinizdekileri gizleseniz de açığa vursanız da Allah onu bilir. Göklerde ve yerde olanları da bilir. Allah her şeye kadirdir."

(Al-i İmran Suresi, 29)

Allah (c.c.) her şeyi sonsuz ilmiyle bilir. Gizlediğimizi de bilir. O'nun muttali olmadığı ve gücünün de yetmediği hiçbir şey yoktur.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey verilir. (Niyetine göre ecir ve sevap alır veya cezalanır.) Kimin hicreti Allah ve Resulüne ise onun hicreti Allah ve Resulüne olur. (Böylece Allah'ın emrini yapmış, rızasını da kazanmıştır.) Kim de dünyalık kazanmak ve bir kadınla evlenmek maksadıyla hicret ediyorsa, onun da yapmış olduğu hicreti, hicret ettiği şeylere olur. (Dünya malını kazanır. İstediği kadına kavuşur. Fakat Allah'ın rızasından mahrum kalır.)"

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Nesaî)

Huzuru İlahi'den kovulan iblis:

"(İblis) dedi ki: Rabbim! Beni azdırmana karşılık ben de yeryüzünde onlara (günahları) süsleyeceğim ve onların hepsini mutlaka azdıracağım!"

Ancak onlardan ihlâslı kulların müstesna."

(Hicr Suresi, 39-40)

Şeytan ancak ihlâslı olmayan kullara etki

edebilir. İhlâslı kulların üzerine hiçbir etkisi yoktur.

Allah (c.c.) ayetin devamında:

"(Allah) şöyle buyurdu: "İşte bana varan dosdoğru yol budur.""

"Şüphesiz kullarım üzerinde senin bir hâkimiyetin yoktur. Ancak azgınlardan sana uyanlar müstesna."

(Hicr Suresi, 41-42)

Başka bir ayette:

"Şurası muhakkak ki, benim (ihlâslı) kullarım üzerinde senin hiçbir ağırlığın olmayacaktır. (Onları) koruyucu olarak Rabbin yeter."

(İsra Suresi, 65)

Yine başka bir ayette:

"(Bu azaptan) Ancak Allah'ın halis kulları istisna edilecektir."

(Saffat Suresi, 40)

Yapılan bütün ibadetlerde niyetlerin samimi olması lazımdır. Kabulü ve sıhhati ancak niyetin ihlâslı olmasına bağlıdır. Bütün ameller için ihlâs kesinlikle şarttır."

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allah vücutlarınıza ve şekillerinize bak-

maz. Fakat kalplerinize bakar."

(Müslim)

Bir hadis-i şerifte kıyamet gününde ilk defa bir şehit hakkında hüküm verilecek. Allah Teâlâ ona ne yaptığını sorduğunda:

Senin uğrunda çarpıştım. Şehit edildim, diyecek. Fakat Cenab-ı Hak ona:

Yalan söyledin. Sana cesur adam desinler diye çarpıştın, buyuracak ve o adam yüz üstü sürüklenerek cehenneme atılacak.

Daha sonra ilim öğrenip, öğreten ve Kur'an okuyan bir kimse getirilecek. Ona da ne yaptığı sorulacak.

İlim öğrendim ve öğrettim. Senin rızanı kazanmak için Kur'an okudum diyecek.

Allah Teâlâ ona:

Yalan söyledin. İlmi, sana âlim desinler diye öğrendin. Kur'an-ı ise güzel okuyor desinler diye okudun. Nitekim öyle de denildi, buyuracak. O adam da yüz üstü sürüklenerek cehenneme atılacak.

Zengin bir kimsenin huzura getirileceği onun da malını Allah rızası için harcadığını söyleyeceği, ona (cömert adam) desinler diye malını sarf ettiği söyleneceği ve diğerleri gibi

onun da cehenneme atılacağı belirtilmektedir."

(Müslim)

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:

"Ey iman edenler! Siz kendinize bakın. Siz doğru yolda olunca sapan kimse size zarar veremez. Hepinizin dönüşü Allah'adır. Artık O, size yaptıklarınızı bildirecektir."

(Maide Suresi, 105)

Kişi vazifesini yaptıktan sonra başkalarının yoldan çıkması, sapması ondan sorulmaz. Ve bunlar ona hiçbir zarar da veremez.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır."

(Mülk Suresi, 2)

Hayat anlamsız, ölüm de bir hiçlik değildir. Hayat hayırlı işlerin yapıldığı bir mekândır. Ölüm de bu yapılan faaliyetlerin karşılığının görüleceği yerdir.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kim bir hayır işlemek ister de onu yapamazsa, kendisine bir sevap yazılır. Yaparsa on sevap yazılır."

Kim bir kötülük yapmak ister de yapmazsa, ona hiç şey yazılmaz. Yaparsa bir tek günah yazılır."

(Müslim)

Düzgün bir niyet olmazsa amel zayi olur. Çünkü niyet amelin ruhudur. Ameller niyetlere göre değer kazanır. Aslında ibadet sayılmayan bazı şeylerde iyi niyetle yapıldığı zaman ibadete dönüşebilir. Kuvvet kazanmak ve daha fazla ibadet etmek düşüncesiyle yemek yiyen kimsenin yapmış olduğu bu hareket ibadet olarak kabul edilir.

Niyet gizli bir sırdır. Buna ancak Allahu Teâlâ muttali olabilir. Ameller zahiridir. Allah (c.c.) katında gizli yapılan amel üstündür.

Bu önemli durum birçok hadis-i şeriflerde şöyle bildirmektedir:

"Muhacir, Allah'ın yasakladığı şeyleri bırakan kimsedir."

(Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi)

"Allah bir kavme azap indirdi mi o azap kavmin içinde bulunan herkese isabet eder. Sonra (kıyamet gününde) herkes niyetlerine (ve amellerine) göre diriltilirler."

(Buhari, Müslim)

"İhsan, Allah'a sanki O'nu görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Zira Sen O'nu görmesen de, O seni kesinlikle görür."

(Müslim)

"Şüphesiz, dilleriyle söylemedikçe veya onu yapmadıkça, ümmetimin gönüllerinden geçirdikleri şeyleri bağışlamıştır."

(Buhari)

"Ey İnsanlar! Amellerden gücünüzün yettiği kadarını alın! Siz bıkıp usanmadıkça Allah da bıkmaz. Allah'ın en çok sevdiği amel az da olsa devamlı olanıdır."

(Buhari)

"Doğruyu arayın, ılımlı olun! Şunu da iyi bilin ki, hiçbirinizi kendi ameli cennete koyacak değildir."

(Buhari)

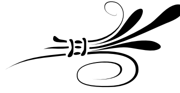
"Şüphesiz bu din kolaydır. Kim güçleştirmeye kalkışırsa, ona yenik düşer."

(Buhari)

"Herhangi bir kul, kırk gün Allah için amelini halis yaparsa muhakkak onun kalbinde hikmet pınarları onun lisanı üzerinde belirir."

(İbni Adiyy)

Sabır

Sabır, maddi ve manevi acılara, zorluklara, sıkıntılara dayanmaktır. Sabır, sözlükte hapsetmek, alıkoymak, dayanmak, kefil olmak anlamındadır. Sabır hayatın her alanında yaşanması gereken güzel bir ahlâktır. Sabır kurtuluşun anahtarıdır.

Sabır imtihanını kazanabilmek için çalışıp direnmek, acele etmemek ve belli bir sürenin geçmesini beklemek gerekir. Sonuca hemen ulaşmak için beklemeden acele etmek, düşüncesizce bir davranıştır. Bu hareket insanı yarı yolda bırakır. Sabır her şeyin başıdır. Sabreden her şeye ulaşır.

Mü'minlerin başlarına gelen çeşitli sıkıntılara sabır göstermeleri gerekir. Böyle sıkıntılara sabretmek imtihanın bir gereğidir. Gelen sıkıntılara karşı taşkınlık göstermek ise isyan

olur ve imtihanın kaybına sebep olabilir. Allah (c.c.) isyan edenlere değil, ancak sabredenlerle beraberdir.

Bütün peygamberler çeşitli sıkıntılara, eziyetlere maruz kalmış, yurtlarından sürgün edilmiş ve hatta zindana bile atılmışlardır. Peygamberimiz (s.a.v.) ve ilk Müslümanlara yapılan işkence ve eziyetlere sabır göstermek suretiyle zafere ulaştılar.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azalma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!"

(Bakara Suresi, 155)

Allahu Teâlâ Hazretleri bizzat Peygamberimiz (s.a.v.)'e sabrı tavsiye etmiştir.

Kur'an ayetinde:

"Rabbinin hükmüne sabret. Çünkü sen gözlerimizin önündesin. Kalktığın zaman da Rabbini hamd ile tesbih et."

(Tur Suresi, 48)

İnsanların yaptıkları kötülüklere karşı sab-

retmek peygamberlerin vasıf ve özelliklerindendir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel bir şekilde önle. O zaman seninle arasında düşmanlık bulunan kimse, sanki candan bir dost olur."

Buna (bu güzel davranışa) ancak sabredenler kavuşturulur; buna ancak (hayırdan) büyük nasibi olan kimse kavuşturulur."

(Fussilet Suresi, 34-35)

Kötülük ancak güzel bir hasletle önlenir. Sabır bütün peygamberlerin ümmetlerine tavsiye ettikleri mühim bir zırhtır. Dünya ve ahiret saadetini elde edebilmek için zorluklara karşı sabretmek ve bıkmadan gece gündüz çalışmak lazımdır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:

"Andolsun ki içinizden cihat edenlere sabredenleri belirleyinceye ve haberinizi açıklayıncaya kadar sizi imtihan edeceğiz."

(Muhammed Suresi, 31)

Bu ayeti kerime de, Mü'minlerin cihad ve sabırla imtihan edilecekleri bildirilmektedir. Sabır da bir nevi cihattır. Cihatta bir yiğit işidir. Hayattaki imtihanın hikmetlerinden biri de cihat ve sabredenleri ayırmaktır. Maddi ve manevi sıkıntıların en büyük etkeni ise sabırsızlıktır. Hastalık, stres, öfke bunlardan birkaç tanesidir. Bu olumsuzluklar ancak sabırla aşılabilir.

Sabır ancak Allahu Teâlâ'nın yardımı ile olur. Allah (c.c.) sabır ve namazla kendisinden yardım istenmesini birçok ayete emretmektedir:

"Ey İman Edenler! Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Çünkü Allah muhakkak sabredenlerle beraberdir."

(Bakara Suresi, 153)

Başka bir ayette:

"Sabır ve namaz ile Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz O (sabır ve namaz), Allah'a saygıdan kalbi ürperenler dışında herkese zor ve ağır gelen bir görevdir."

(Bakara Suresi, 45)

Sabır ve namaz insanı güçlü kılar. Peygam-

berimiz (s.a.v.) zor bir işle karşılaştığı zaman hemen namaz kılardı. Sabır ve namaz kötü arzulara karşı da en büyük silahtır. Dinin emirlerine karşı isyan eden, şirk ve küfür ehlini Allahu Teâlâ hemen cezalandırmamaktadır. Tövbe ve istiğfar etmeleri için mühlet vermektedir. O yönden Allah (c.c.) çok sabırlıdır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bunla beraber) Allah çoğunu affeder."

(Şura Suresi, 30)

Yine bir başka Ayeti Kerime'de de şöyle buyrulmaktadır:

"Herkesin yaptıkları işlere göre dereceleri vardır. Rabbin onların yaptıklarından habersiz değildir."

(En'am Suresi, 132)

Amellerimiz ile belli derecelere ulaşabilme imkânı olmadığında, verilen musibetlere sabretme sayesinde yüksek derecelere ulaşılabilir.

Allahu Teâlâ musibetlere karşı insanın sabretmesini istemektedir.

Bir ayette:

"O sabredenler, kendilerine bir bela geldiği zaman; Biz Allah'ın kullarıyız ve biz O'na döneceğiz, derler."

(Bakara Suresi, 156)

Özellikle sabır musibet ilk isabet ettiği zamanda önemlidir. Ve o sıkıntıya tahammül etmek, isyan etmemek lazımdır. Mütevazı insanlar, musibetlere karşı sabırlı olan kişilerdir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Onlar öyle kimseler ki, Allah anıldığı zaman kalpleri titrer, başlarına gelene sabredenler, namaz kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden (Allah için) harcarlar."

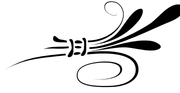
(Hac Suresi, 35)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"(İnsanın) hoşlanmadığı şeylere sabretmesinde çok hayır vardır. Allah'ın yardımı sabırla beraber gelir."

(Ahmed)

İnsanların Yaptıkları Kötülüklere Karşı Sabırlı Olmak

İnsan kendisine karşı yapılan kötülüğe, misli ile mukabele etme, yani karşılık verme hakkına sahiptir. Ancak Allahu Teâlâ yapılan kötülüğün bağışlanmasını ve ona sabredilmesini kullarına tavsiye etmektedir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirmektedir:

"Bir kötülüğün cezası, ona denk bir kötülüktür. Kim bağışlar ve barışı sağlarsa, onun mükâfatı Allah'a aittir. Doğrusu O, zalimleri sevmez."

(Şura Suresi, 40)

Yapılan kötülüğün affedilmesini, ancak sabır sahibi insanlar yapabilir.

Başka bir ayette:
"Rabbin için sabret."

(Müddesir Suresi, 7)

Ayetin ifadesinden anlaşılacağı üzere Allah rızası için sabretmek gerekir. Hayırda yarışır gibi sabırda da yarışmak gerekir. Mü'minler bu şekilde sabırda da yarış halinde olmaları gerekir. Her zorluğun arkasından mutlaka bir kolaylık gelir. Allahu Teâlâ insana güç getiremeyeceğinden fazlasını asla yüklemez.

"Yine onlar, Rablerinin rızasını isteyerek sabreden, namazı dosdoğru kılan, kendilerine verdiğimiz rızıklardan gizli ve açık olarak (Allah yolunda) harcayan ve kötülüğü iyilikle savan kimselerdir. İşte bunlar var ya, dünya yurdunun sonucu (cennet) sadece onlarındır."

(Ra'd Suresi, 22)

Sabrın önemine binaen, Kur'an-ı Kerim'de yetmiş kusur yerde bu konudan bahsedilmektedir. Olaylar karşısında sabır göstermek, farz olan namaz ibadetini zamanında namaz kılmamak gibidir. Ve namazın ecrinden mahrum kalmaktır. Allahu Teâlâ sabır gösterenleri cennetle müjdelemiştir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de bu durumu şöyle haber vermektedir:

"İşte onlara, sabretmelerine karşılık cennetin en yüksek makamı verilecek, orada hürmet ve selamla karşılanacaklardır."

(Furkan Suresi, 75)

Felaketlere karşı sabır göstermek büyük bir meziyettir. Allahu Teâlâ katında sabrın çok büyük bir önemi vardır. Ve ödülü de hesapsız verilecektir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber vermektedir:

"(Resulüm!) söyle: Ey inanan kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vardır. Allah'ın (yarattığı) yeryüzü geniştir. Yalnız sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenecektir."

(Zümer Suresi, 10)

Sabır önemli bir ibadettir. Hatta imanın yarısıdır. Kur'an-da (sabr-ı cemil) ile sabretmek buyrulmuştur. Yani acele etmeden ve şikâyette bulunmadan yapılan sabırdır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

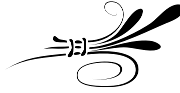
"Resulüm! Şimdi sen güzelce sabret."

(Mearic Suresi, 5)

"Allah ve Resulüne itaat edin, birbirinizle çekişmeyin; sonra korkuya kapılırsınız da kuvvetiniz gider. Bir de sabredin. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir."

(Enfal Suresi, 46)

Sabırla İlgili Hadisler

"Hak Teâlâ sevdiği kulu dertlere müptela kılar, o da sabrederse, ondan razı olur."

(Deylemi)

"Kötü komşunun eziyetlerine ölünceye kadar sabredeni Allahu Teâlâ sever."

(Hakim)

"Allahu Teâlâ, sabredeni sever."

(Taberani)

"En üstün ibadet sıkıntıya sabretmektir."

(Tirmizi)

"Yeminle söylüyorum, uğradığı zulme sab-

redenin Allahu Teâlâ şerefini arttırır."

(Taberani)

"Geçim sıkıntısına sabredeni Allahu Teâlâ Firdevs Cennetine koyar."

(Ebuşşeyh)

"Kıt kanaat geçinecek kadar az rızka sabredenlere müjdeler olsun."

(Deylemi)

"İki gözünü kaybeden sabrederse cennete gider."

(Hatib)

"Mü'minin silahı sabır ve duadır."

(Deylemi)

"Allahu Teâlâ buyurdu ki: Benim hükmüme razı olmayan ve verdiğim musibete sabretmeyen benden başka Rab arasın."

(Taberani)

"İbadetin başı sabırdır."

(Hakim)

"Sabrın imandaki yeri, başın vücuttaki yeri gibidir."

(Deylemi)

"Hak Teâlâ, sabırlı ve ihlâslı olanı, sorguya çekmeden cennete koyar."

(Taberani)

"En hayırlı vasıta sabırdır."

(Hakim, Tirmizi)

"Allahu Teâlâ'nın yardımı, kulun sabrı ile beraberdir."

(Ebu Nuaym)

"Bozuk bir işi düzeltmezseniz, sabredin! Allahu Teâlâ onu düzeltir."

(Beyhaki)

"Oruç, sabrın, sabırda imanın yarısıdır."

(Ebu Nuaym)

"Aşkını gizleyip, namusunu koruyarak sabreden cennete girer."

(İbni Asakir)

"Derdini açıklayan sabretmiş olmaz."

(İ. Maverdi)

"Allahu Teâlâ buyurdu ki, kimin, bedenine, evladına veya malına bir musibet gelir de, o da sabr-ı cemil gösterirse, kıyamette ona hesap sormaya hayâ ederim."

(Hakim)

"Sabırlı ve ihlâslılar hesaba çekilmeden cennete girer."

(Taberani)

"En faziletli amel sıkıntıya sabretmektir."

(Tirmizi)

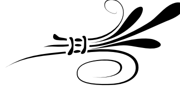
"Sabreden zafere erer."

(Ahmed Bin Hanbel)

"Kim sabretmek isterse Allah ona sabır ihsan eder. Hiç kimseye sabırdan daha hayırlı ve daha çok nimet verilmemiştir."

(Buhari)

Kibir

Kibir, büyüklük ululuk taslamaktır. Övünmek, böbürlenmek ve kendini beğenmek demektir. Kibir bir kimsenin kendisini başkalarından üstün görmesidir. Diğer insanları da hakir görmesidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) birkaç hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmuştur:

"Kalbinde hardal tanesi kadar iman olan hiçbir kimse cehenneme girmez; kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan hiçbir kimse cennete girmez."

(Müslim, Ebu Davud)

Başka bir hadis-i şerifte:

"Mütekebbir (kendini büyük gören) kıyamet gününde, insan şeklinde küçük karıncalar

gibi haşredilir. Bütün her taraftan zillet onları kuşatır."

(Tirmizi, Ahmed Bin Hanbel)

Kibir sahibi insanlar kendilerini diğer insanlardan farklı zannederler. Kendilerinden de hep emindirler. Onun için kimseyi beğenmezler ve her şeyin en doğrusunu kendilerinin bildiklerini sanırlar. İnsanlara ve çevrelerinde bulunan kimselere daima hâkim olmak isterler. Bunu da asla beceremezler. Onun için de mutluluk ve huzur bulamazlar. Hep tedirgin yaşarlar.

Kibir sahibi insanlarda bulunan para, makam, mevki, unvan, cemal ve kuvvet gibi sıfatlar onları değiştirir. Bu gibi şahıslar hakkı kabul etmezler.

Peygamberimiz (s.a.v.) birkaç hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır:

"Kibir, hakkı inkâr etmek ve insanları hafife alıp onları hor görmektir."

(Müslim, Tirmizi)

"Kibirli, ahirette Allahu Teâlâ'yı gazaplı bulur."

(Buhari)

"Allahu Teâlâ, kibirliyi alçaltır, tevazu sahibini yükseltir."

(Taberani)

Kibir şeytanın en sevdiği günahtır. Esasında kibir şeytanın ahlâkı ve sıfatıdır. Bu sıfatlara sahip olan kibirli insan, etrafındakileri küçümser ve acı çektirir. Her fırsatta onur ve gururlarını kırar. Kibirlinin en büyük istediği herkes tarafından övülmesi ve beğenilmesidir.

Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır:

"Size cehennem ehlinin kim olduğunu söyleyeyim mi? Yürüyüşünde mağrur şişman, katı, kaba, mal toplamaya hırslı olan fakat harcamaya cimri olan kişidir."

(Buhari, Müslim)

Kibir bir ruh hastalığıdır. İnsanlığın var oluşundan beri bu hastalık vardır. Ve halen bu helak edici hastalık devam etmektedir. Kibir, insanın bütün duygu ve düşüncelerini etkiler. İyilik, merhamet ve sevgi duygularını tamamen yok eder. Sadece kendi çıkar ve menfaatini düşünür, hale getirir. Kibir haramdır. İslam dini kibri kesinlikle yasaklamıştır. Allah'ın

rahmetinden kovulma sebebidir. Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde kibri açıkça zemmetmiştir:

"Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseyi sevmez."

(Nisa Suresi, 36)

"Sonra bunların arkasından Musa ile Harun'u ayetlerimizle Firavun'a ve cemaatine gönderdik. İman etmeyi kibirlerine yedirmediler ve günahkâr bir kavim oldular."

(Yunus Suresi, 75)

"Yeryüzünde kibir ve azametle yürüme! Çünkü sen asla yeri yaramazsın ve boyca da dağlara erişemezsin."

(İsra Suresi, 37)

"Hem insanlara karşı avurdunu şişirme (kibirlenme) ve yeryüzünde çalımla yürüme. Çünkü Allah övünen ve kuruntu edenlerin hiçbirini sevmez."

(Lokman Suresi, 18)

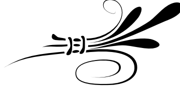
"Allah: Ey İblis! İki elimle yarattığıma secde

etmekten seni meneden nedir? Böbürlendin mi, yoksa yücelerden misin? Dedi."

(Sad Suresi, 75)

Küfrün en önemli nedenlerinden biri kibirdir. Hz. Peygamber (s.a.v.) döneminde vahye muhatap olan toplumun ileri gelenlerinin hepsi kibirden dolayı iman etmeyip, inkâr ettiler. Şeytanın Hz. Âdem (a.s.)'a secdeden dolayı olmuştur. Nemrut'ta büyüklenerek kendini ilah ilan etti. O'na nasihat etmek isteyen Hz. İbrahim (a.s.)'ı dinlemedi ve ateşe attı. Fakat ateş Hz. İbrahim (a.s.)'ı yakmadı. Yine Firavun da Mısır'da kendini ilah ilan etti. O'na nasihat eden Hz. Muhammed (s.a.v.)'ı dinlemedi. Ve akıbeti de Süveyş'te suda boğulmak oldu. İsyan edenler Allah'ın gazabından asla kurtulamazlar.

Kibir helâk edici bir kalp hastalığıdır. Bunun ilacı iman ve ihlâstır. Üstünlük ancak takvadadır. Allah'ın emir ve yasaklarına uymaktadır. İnsanın sahip olduğu bütün maddi değerlerin hepsi geçicidir, mal, mülk, makam ve şöhret gibi değerlerin hiçbiri kalıcı değildir.

Cimrilik

Kur'an-ı Kerim'de, cimrilikle ilgili 36 ayet geçmektedir. Bunlardan sadece birkaç tanesini zikretmekle yetineceğiz.

Cenab-ı Hak Kur'an-ı Kerim'in birkaç ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Her kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte o kimseler kurtuluşa erenlerdir."

(Haşr Suresi, 9)

"Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği nimetlerde cimrilik edenler, bunun, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır! O kendileri için bir şerdir. Cimrilik ettikleri şey kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır."

(Al-i İmran Suresi, 180)

"Bunlar cimrilik eden, insanlara da cimriliği emreden ve Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği nimeti gizleyen kimselerdir. Biz de o nankörlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır."

(Nisa Suresi, 37)

Ey İman Edenler! (Biliniz ki), hahamlardan ve rahiplerden birçoğu insanların mallarını haksız yollardan yerler ve (insanlar) Allah yolundan engellerler. Altın ve gümüşü yığıp da onları Allah yolunda harcamayanlar yok mu, işte onlara elem verici bir azabı müjdele!"

(Tövbe Suresi, 34)

"Fakat Allah lütuf ve kereminden onlara verince, onda cimrilik ettiler ve yüz çevirerek dönüp gittiler."

(Tövbe Suresi, 76)

"İşte sizler, Allah yolunda harcamaya çağrılıyorsunuz. Ama içinizden cimrilik yapanlar var. Kim cimrilik yaparsa ancak kendi zararına cimrilik yapmış olur. Allah her bakımından sınırsız zengindir, siz ise fakirsiniz. Eğer ondan yüz çevirecek olursanız, yerinize başka bir top-

lum getirir de onlar sizin gibi olmazlar."

(Muhammed Suresi, 38)

"Şimdi yüz çevireni: pek az verip de kaskatı cimrileşeni gördün mü?"

(Necm Suresi, 33-34)

"Onlar cimrilik edip insanlara da cimriliği emreden kimselerdir. Kim yüz çevirse bilsin ki şüphesiz Allah ganidir, zengindir, övülmeye layıktır."

(Hadid Suresi, 24)

"Fakat kim cimrilik eder, kendini Allah'a muhtaç görmez ve en güzel sözü (kelime-i tevhidi) yalanlarsa biz de onu en zor olana kolayca iletiriz."

(Leyl Suresi, 8-9-10)

"Kim nefsinin cimriliğinden kurtarılırsa, işte bunlar (azaptan) kurtulanlardır."

(Tegabün Suresi, 16)

"Gerçekten insan, pek hırslı (ve sabırsız) yaratılmıştır."

Kendisine fenalık dokunduğunda sızlanır, feryat eder.

Ona imkân verildiğinde ise pinti kesilir."

(Mearic Suresi, 19-20-21)

Cimrilik, harcanması gereken malı, parayı sarf etmekten kaçınmaktır. Eli sıkı, pinti ve hasis demektir. Cimri olanlar para ve malı çok sevdikleri için ihtiyaç sahiplerine bir şey vererek istemezler. Cimrilik bir hastalık olup çok kötü bir haslettir. Kur'an-da zikredilen cimrilik Allah (c.c.)'ın lütfu ile insana vermiş olduğu mal ve parayı biriktirmek suretiyle ihtiyaç sahiplerine vermemektir.

Cenab-ı Hak Kur'an'da şöyle buyurmaktadır:

"Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size cimriliği telkin eder. Allah ise size katından bir mağfiret ve bir lütuf vaat eder. Allah her şeyi ihata eden ve her şeyi bilendir."

(Bakara Suresi, 268)

Şeytan insanı fakirlikle korkutmak suretiyle onu cimriliğe sevk eder.

Hadis-i Şeriflerde buyruldu ki:

"Cömert kişi; Allah'a yakındır, insanlara ya-

kındır, cennete yakındır, cehenneme yakındır."

(Ebu Hureyre, Tirmizi)

"Her sabah iki melekten biri, "Ya Rabbi, infak edene karşılığını ver! Diye, diğeri de, "Cimrilik edenin malını helak et!" diye dua eder."

(Buhari)

"Bir kulun kalbinde cimrilikle iman bir arada bulunmaz."

(Nesaî)

Cömertlik, dalları dünyaya sarkmış bir cennet ağacıdır. Kim bu ağacın bir dalına tutunursa, bu dal onu cennete götürür. Cimrilik de dalları dünyaya sarkan cehennem ağacıdır. Bu dalın birine yapışan cehenneme gider."

(Beyhaki)

Başka bir ayette:

"De ki: Eğer siz Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, o zaman da tükenir korkusuyla cimrilik ederdiniz. Zaten insan çok cimridir."

(İsra Suresi, 100)

Yine hadis-i şeriflerde buyruldu ki:

"Cömert, Allah'a hüsnü zannı olduğu için cömerttir. Cimri de, Allah'a sui zannı olduğu için cimridir."

(Ebuşşeyh)

"Zulümden kaçının. Zira zulüm, kıyamet günü karanlıklar olacaktır; cimrilikten de kaçının, zira cimrilik, sizden öncekileri helak etmiş, onları birbirinin kanlarını dökmeye, haramlarını helal addetmeye sevk etmiştir."

(Müslim)

Başka bir ayette:

"Sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) harcamadıkça (iyi) ye eremezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir."

(Al-i İmran Suresi, 92)

İnsanın sahip olduğu, sevip bağlandığı malları Allah yolunda kullanması en hayırlı olanıdır. Bu durum çeşitli şekillerde olabilir.

Hadis-i Şeriflerde buyruldu ki;

"Allah katında, cömert cahil, cimri âlimden daha kıymetlidir."

(Deylemi)

"İnsanda bulunan en şerli şey, aşırı cimrilik ve şiddetli korkudur."

(Ebu Davud)

"Ya Rabbi cimrilikten sana sığınırım."

(Müslim)

Bir başka ayette:

"(O kullar), harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar."

(Furkan Suresi, 67)

İslam dininde mal kıymetli olduğu için onu israf etmek haramdır. Çünkü insan sıhhatini, dinini ve şerefini mal ile korumaktadır. Mü'minler Allah'ın lütfu ile kendilerine ihsan ettiği nimetini cimrilik etmek suretiyle insanlardan esirgememelidirler.

Hadis-i şerifte buyruldu ki:

"İki haslet vardır ki bir mü'minde asla beraber bulunmaz. Cimrilik ve kötü ahlâk."

(Tirmizi)

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak ve "İşte bu, kendiniz için biriktirip sakladığınız şeylerdir. Haydi, tadın bakalım biriktirip sakladıklarınız!" Denilecek."

(Tövbe Suresi, 35)

Altın ve gümüşü biriktirip, Allah (c.c.) yolunda harcamayanların cehennemdeki açıklı azabı bizlere bu şekilde bildirilmektedir. Para ve altın iş yapmak ve faydalı bir şekilde kullanmak içindir. Mal Allah'ın vermiş olduğu büyük bir nimettir. Bu servetin içinde hak sahiplerinin hakkı varsa bunlara haklarını vermek lazımdır.

Zekât ve sadaka çok önemlidir. Cimrilik yapmak suretiyle bencillik yapmak asla uygun değildir. Dünya bir imtihan yeridir. Allah (c.c.) başkalarına ait hakları bizim kazancımıza katarak bizleri imtihan eder. Herkese ait olan hak ne ise onu mutlaka vermek gerekir. Sahiplerine haklarını vermemek zulümdür. Zulüm ise ahirette zifiri karanlıktır.

Bir hadis-i şerifte şöyle bildirilmektedir:

"Cimrilikle iman, bir kulun kalbinde asla birlikte bulunmaz."

(Nesaî)

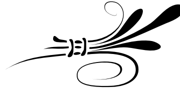
Yanlış anlamalara sebep olmamak için şunu bilmek gerekir. Cimrilik her ne kadar kötü ahlâktan ise de imansızlık değildir. Cimri günahının cezasını çekmedikçe cennete girmez, demektir.

Cömert cennete yakındır, hadis-i şerifi de böyledir. Cömertin imanı yoksa ebedi cehennemde kalır. Ancak imanı varsa cennete girer.

Cimriliğin başlıca sebepleri mal hırsı, çocuk sevgisi ve gelecekte yoksul kalma korkusudur. Kişi cimrilik ettiği oranda şerefini kaybeder. Allah (c.c.) yolunda yapılan harcamaların ise büyük fazilet ve güzellikleri vardır. Özellikle sadaka mal ve ömrün bereketini artırmaktadır.

Cimrilik kötü bir huydur. İnsanın fiillerine hakim olunca o kişinin iyilik yapması mümkün değildir. Artık o insanın ne topluma ne de kendine hayrı dokunmaz. Cimrilik önceki milletlerin helâk olmalarına da sebep olmuştur.

Tövbe

Tövbe; dönmek, pişmanlık demektir. Allah'ın yasak ettiği şeyleri terk etmek helal ve mübah olan şeyleri yapmaktır.

Allahu Teâlâ Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle buyurmaktadır:

"Kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder de sonra Allah'tan mağfiret dilerse, Allah'ı çok bağışlayıcı ve esirgeyici bulacaktır."

(Nisa Suresi, 110)

"Kim tövbe eder ve salih kimselerden bulunursa gerçekten o, tövbesi (ve kendisi) kabul edilmiş olarak Allah''a döner."

(Furkan Suresi, 71)

Yapılan günahlardan kurtulmak için tövbe

etmek ve çok istiğfar okumak gerekir.

İstiğfar; Rabbim beni bağışla diyerek Allah'a dilden ve gönülden yalvarmaktır. İstiğfar etmek ve iyilikler yapmak günahların affına sebep olur. Kur'an-ı Kerim okumak, zikir yapmak, sadaka vermek ve başka çeşitli hayırlarda da bulunmak gerekir.

Hadis-i şeriflerde buyruldu ki:

"Günahtan tövbe bir daha ona avdet etmemektir. (Dönmemektir.)"

(İbni Mesud)

"Hak Teâlâ buyurdu ki, kulumun, günahı göklere kadar yükselse, benden ümit kesmeyip, af dilerse affederim."

(Tirmizi)

"Hep günah işleyenin kalbi mühürlenir, artık sevap işlemez olur."

(Bezzar)

Günahtan hemen sonra tövbe etmek farzdır. Tövbeyi geciktirmemek lazımdır. Günah insanı Allah'tan uzaklaştırır.

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Günahına tövbe eden, günah işlememiş olur."

(İbni Mace)

Günah işledikten sonra pişman olup hemen arkasından sevap yapmak suretiyle o günahı silmek gerekir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın kabul edeceği tövbe, ancak bilmeden kötülük edip de sonra tez elden tövbe edenlerin tövbesidir; işte Allah bunların tövbesini kabul eder; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir."

(Nisa Suresi, 17)

Hadis-i şeriflerde buyruldu ki:

"Günahın kefareti pişmanlıktır."

(Ahmed, Taberani)

"Muhakkak sevaplar suyun kiri götürdüğü gibi günahları silip götürür."

(Tirmizi)

"Kulun tövbe etmesi ile Allah (c.c.) Hazretle-

rinin hoşnutluğu, ıssız bir çölde devesini kaybedip onu bulan sizden birinizin sevincinden daha fazladır.”

(Buhari, Müslim)

Mü’min ölmeden hemen önce de tövbe ederse, Allah’ın af ve mağfiretine mazhar olur.

Allah (c.c.) Kur’an-ı Kerim’in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

“Ey İman Edenler! Hepiniz toptan Allah’a tövbe ediniz, umulur ki kurtuluşa erersiniz.”

(Nur Suresi, 31)

“Onlar bilmiyorlar mı ki, gerçekten Allah kullarından tövbeleri kabul edecek ve sadakaları kullarından alacak O’dur. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, esirgeyen O’dur.”

(Tövbe Suresi, 104)

Hadis-i Şeriflerde buyruldu ki:

“İhlâsla “La İlahe İllallah” diyen cennete girer.”

(Beyhaki)

“Bir kimse, yakinen Allah’ın Rab, benim de

peygamber olduğuma inansa, cehennem ona haram olur."

(Hakim)

Mü'minler her zaman Allahu Teâlâ'ya hüsnü zanda bulunmaları gerekir. Bilhassa yaşlılıkta veya ömürlerinin sonlarına doğru öleceklerine yakın bir zamanda, Allah'ın onları affedip mağfiret edeceğini ümit etmelidirler."

Hadis-i şeriflerde buyruldu ki:

"Ölürken mutlaka Allahu Teâlâ'ya hüsnü zan etmelisiniz."

(Müslim)

"Allahu Teâlâ, "Ben kulumun zannı üzereyim. Beni nasıl zannederse öyle bulur." Buyurmuştur."

(İbni Hibban)

Allah (c.c.) günahı ne olursa olsun, tövbe eden kulunun hemen günahını örtecek hem de affedecektir."

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Böylece Allah, onların geçmişte yaptıkları en kötü amel ve hareketleri bile örtecek, yap-

tıklarının en güzeliyle mükâfatlarını ihsan edecektir."

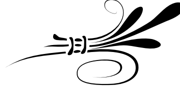
(Zümer Suresi, 35)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Allahu Teâlâ, tövbe edenin günahlarını yazıcı meleklerine unutturduğu gibi, kulun kendi organlarına ve dünyada bunu bilenlere de, unutturur. O kimse, Allahu Teâlâ'ya kavuşunca, artık günahı sebebiyle şahitlik edecek kimse kalmaz."

(İ. Asakir)

Affedilmeyen Tek Günah Yoktur

Kâfir ve müşrikler dahi, işlemiş oldukları şirkten dolayı tövbe edip iman etseler, Allah (c.c.) onları affeder. Allah'a ortak koşmak suretiyle, şirk suçunu işleyen mü'minleri dahi, tövbe etmeleri halinde Allah (c.c.) onları da bağışlar.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir."

(Zümer Suresi, 53)

Hadis-i Şeriflerde buyruldu ki:

"Pişmanlık tövbedir."

(Hakim)

"Tövbe günahtan sonra o günahı bir daha yapmamaktır."

(İ. Ahmed)

"Allahu Teâlâ, günah işleyip pişman olanı, istiğfar etmeden önce affeder."

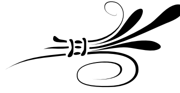
(Taberani)

"Günde yetmiş defa istiğfar edenin, yedi yüz günahı af olur."

(Beyhaki)

"Sonradan yaparım diyenler helak oldu." Buyurdu.

Pişmanlığın Fazileti

Kâfirler ve münafıklar da tövbe edip iman etseler, Allah (c.c.) onların yapmış oldukları bütün günahları af eder. Mü'minler de şirk suçunu işledikten sonra tövbe etseler Allah (c.c.) onları da affeder. Allah (c.c.) tövbe edenleri sever ve onları affeder.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

"Şunu bilin ki Allah tövbe edenleri sever, temizlenenleri de sever."

(Bakara Suresi, 222)

Tövbe bir kulluk görevidir. Hata ve günah işlendikten hemen sonra tövbe yapılması gerekir. Tövbe her mü'min Allah'tan uzaklaşır. Tövbe mü'mini Allah'ın gazabından koruyan bir kalkandır.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

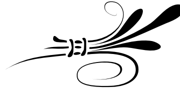
"Ey Mü'minler! Bir topluluk diğer bir topluluğu alaya almasın. Belki de onlar, kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da kadınları alaya almasınlar. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın, birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir! Kim de tövbe etmezse işte böylesi kimseler zalimlerdir."

(Hucurat Suresi, 11)

"Doğrusu, imanlarından sonra inkâr edenler, sonra inkârlarını arttıranlar; bunların tövbeleri kesinlikle kabul edilmez. İşte bunlar sapıkların ta kendileridir."

(Al-i İmran Suresi, 90)

Tövbenin Önemi

Her zaman insan hata yapabilir. Af dilemek yani tövbe etmek suretiyle Allah'ın affına mazhar olur. Mü'min bir kulun işlemiş olduğu günahlara tövbe etmesi şarttır. Allah'a karşı işlenmiş olan günahların tövbesi üç şarta bağlıdır.

1) İşlenmiş olan günahtan vazgeçmek,
2) Pişman olmak,
3) Bir daha o günahı işlememek için gayret sarf etmek.

Kullara karşı işlenmiş olan haklara gelince, yukarıdaki şartlara mutlaka uymak gerekir. Ayrıca hak sahibine hakkını ödemek, onun rızasını almak, onunla helalleşmek çok önemlidir. Hak sahibi ölmüşse çocukları ve varisleriyle helalleşme yapılması gerekir. Hak sahibinin mirasçıları bilinmiyorsa, o zaman borç miktarı

olan parayı fakirlere sadaka vermek, sevabını da hak sahibine ait olması için niyet etmek gerekir.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde şöyle bildirmektedir:

"O, kullarından tövbeyi kabul eden kötülükleri bağışlayan ve yaptıklarınızı bilendir."

(Şura Suresi, 25)

"Ancak kim işlediği zulümden sonra tövbe eder ve (davranışlarını) düzeltirse, şüphesiz Allah onun tövbesini kabul eder. Muhakkak Allah bağışlayandır, esirgeyendir."

(Maide Suresi, 39)

Daha önce yapılmış olan günahlara düşmemek için gayret sarf etmek gerekir. Allah (c.c.) kulların tövbesini kabul edip af ettiğine göre verilen bu fırsatı kullanmak bundan kaçınmak doğru değildir.

Hadis-i şeriflerde buyruldu ki:

"Son nefesini vermedikçe Allah, kulunun tövbesini kabul eder."

(Tirmizi, İbn Mace)

"İnsanoğlunun her biri hatakârdır. Ancak

hatakârların en hayırlısı tövbekâr olanlardır."

(Tirmizi, İbn Mace)

Resulullah (s.a.v.) buyurdular ki:

"Şurası muhakkak ki bazen kalbime gaflet çöker. Ancak ben Allah'a günde yüz sefer istiğfar eder."

(Müslim, Ebu Davud)

Tövbe eden dünya ve ahirette bahtiyar olur. Kurtuluşun tek yolu tövbe etmektir. Allah (c.c.)'ın insanlara lütuf ettiği bu merhametten dolayı herkesin istifade etmesi gerekir. Kıyamet alametleri belirdiği zaman artık tövbe fayda vermez.

Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde bu önemli durumu şöyle bildirmektedir:

"(İnanmak için) hâlâ kendilerine meleklerin gelmesini veya Rabbinin gelmesini yahut Rabbinin bazı ayetlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Ancak Rabbin, (onları imana mecbur edecek) bazı ayetleri (işaretleri) geldiği gün, önceden inanmamış ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye (o günkü) imanı bir fayda sağlamaz. De ki: Bekleyin, şüphesiz biz de beklemekteyiz!"

(En'am Suresi, 158)

Azap size gelip çatmadan evvel, Rabbinize yönelip- dönün ve O'na teslim olun. Sonra size yardım edilmez.

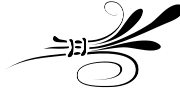
(Zümer Suresi, 54)

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Kim güneş batıdan doğmazdan evvel tövbe ederse Allah tövbesini kabul eder."

(Müslim)

Büyük Günahlar

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Büyük günahlar, Allah'a şirk koşmak, anneye- babaya karşı gelmek, adam öldürmek ve yalan yere yemin etmektir."

(Müslim)

Ashab-ı Kiram ve Tabiin büyük günahların adedi hakkında ihtilafa düşmüşler ve çeşitli görüşler beyan etmişlerdir. Günahlar insan ile Allah (c.c.) arasında bir perdedir.

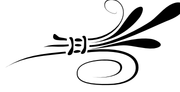
Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Küçük günahlarda ısrar edilirse küçük kalmaz. Büyük günahlara istiğfar edilirse büyük kalmaz."

(Deylemi)

Tövbe Allah'ın bir merhamet kapısıdır. Kullarına hep açıktır. Dünya ve ahirette bahtiyar olmak isteyen kulların bu kurtuluş kapısına yapışmaları gerekir.

Kaynaklar

1) Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali / T. Diyanet Vakfı

2) Kur'an-ı Kerim Tefsiri / İbn-i Kesir

3) Kütüb-ü Sitte / Prof. İbrahim Canan

4) İhya-i Ulumiddin / İmam Gazali

5) İlmihal 1-2 / Diyanet İşleri Başkanlığı

6) Riyazü's Salihin / Prof. Yaşar Kandemir, Prof. İsmail Lütfü Çakan, Prof. Raşit Küçük

7) İslam Tasavvufu / Prof. H. Kamil Yılmaz

8) Tam İlmihal (Saadet-i Ebediyye) / M. Sıddık Gümüş

9) Peygamber Efendimizin Sünnetleri / Mehmet Bahaddin Canbaz

10) Kur'an – Sünnet İlişkisi / Muhammed Vehbi Dereli

11) Yaşayan Kur'an Sünnet / Prof. Haydar Baş

12) Sünnet - Vahiy İlişkisi / Mustafa Genç

13) Sünnetin Anayasal Niteliği / Ebu'l A'lâ Mevdûdi

14) Kur'an-ın Nebevi Tatbikatı Sünneti / Dr. Zeki Bayraktar

15) Sünnete Uymanın Engelleri / Yrd. Doç. Dr. Aynur Uraler

16) İslâm Ahlâkı / Muhammed Hâdimî

